

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climare

182

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 19

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

aprilie 2025

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

CUPRINS

Poezii pascale ... 3
George Petrovai / Componenta... personalității ... 4
Carmen Oltean / Omul și marea ... 6
Gabriel Beer / Cugetări ... 7
Cristina Horotan / Poezii ... 8
Elena Buica / Invidia și invidioșii ... 9
N. Grigorie Lăcrița / Truditor ingenuu ... 10
Mihaela C.D. / Ispitele gloriei ...12
Gruia Cojocar / Biserica și Școala, ... 13
Dumitru Ichim / Memoriile unei capre ... 14
Vianu Mureșan / Schiță de antropologie ... 16
Anca Sârghie / În căutarea unui spiritus ... 18
I. Pachia Tatomirescu / Interioritate esențializată ... 21
Nicolae Văluoreanu Sârbu / Poeme ... 24
Ghe. Constantin Nistoroiu / Aura unui geniu ... 25
Ghe. Andrei Neagu / O antologie de autor ... 28
Florina Rodica Denuț / Poezii ... 29
Mihai Batog Bujeniță / Uniforma militară ... 30
Elena Oprea / Poezii ... 33
Ionuț Țene / Continuiți geto-dace ... 35
Ghe. Valerică Cimpoca / Înțelepciunea ... 36
I. Iancu Vale / Poezii ... 37
Anișoara Laura Mustețiu / Eul din oglinda identității ... 38

INFO CLIMATE

„*Primăvara*”
pictură de
Boticelli

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: *Ion Iancu Vale*

Redactor șef-adjunct: *prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca*

Colegiul redacțional: *Florea Turiac, George Piteș, Vasile*
Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan,
Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducănu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

La Paști

George Coșbuc

Prin pomi e ciripit și cânt,
Văzduhu-i plin de-un roșu soare
Și sălciile-n albă floare-
E pace-n cer și pe pământ.
Răsufletul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii.
Și cât e de frumos în sat!
Creștinii vin tăcuți în vale
Și doi de se-ntalnesc în cale
Își zic: Hristos a Înviat!
Si râde-atâta sărbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.
Pe deal se suie-ncetșor
Neveste tinere și fete,
Bătrâni cu iama vieții-n plete;
Și-ncet, în urma tuturor,
Vezi șovăind câte-o bătrână
Cu micul ei nepot de mână.

De Paști

Tudor Arghezi

La toate lucarnele și balcoanele
Au scos din cer îngerii icoanele
Și-au aprins pe scări
Candele și lumânări.
Orașele de sus, în sărbătoare,
Au întins velnițe și covoare,
Și ard în potire
Mireasma subțire.
Și din toate ferestrele odată,
Mii și sute de mii,
Hervurimii fac cu mâna buclălată
La somnoroșii copii.

Îngerul și mironosițele

Alexe Mateevici

Pe cine-l caut'acuma'n grădină
Cu vasele de mir umplute?
De lacrimi inima li-i plină...
Zorește ziua nouă. Îi răcoare,
Dar cerul se înseninează
În ciripituri cântătoare.
De ce Îl caută aicea pe Hristos?
De ce-a venit aicea ca să-l plângă?
Pe piatr'un înger luminos...
El șade-n haine albe, strălucite...
Vestind cereasca bucurie

Mironosițelor scârbite:
„Hristos a Înviat! și nu vă mai mâhniți
Și nu-l mai plângeți ca pe un mort
Căutându-l între cei muriți!”
A iadului putere-i biruită,
Zadarnică îi răutatea:
De-acuma lumea-i izbăvită.
Întunecimea în lumină pierde,
Mărirea ei i s-a surpat
Și fug vrăjmașii de durere.
Grăbiți-vă cu vești de veselie
Și spuneți veștile-n Sion:
„Hristos e viu și'n veci învie!”
Dorm florile. Grădina moartă tace,
Iar prîmprejur-albastre umbre,
Nisip, zori aurii - și pace.

Christos a Înviat

Alexandru Vlahuță

Și-au tremurat stăpânii lumii
La glasul blîndului profet
Și-un dușman au văzut în fiul
Dulgherului din Nazareth!
El n-a venit să răzvrătească
Nu vrea pieirea nimănui;
Desculț, pe jos, colîndă lumea
Și mulți hulesc în urma lui.
Și mulți cu pietre îl alungă
Și rîd de el ca de-un smintit:
Iisus zâmbește tuturoră-
Atotputernic și smerit!
El orbilor le dă lumină,
Și mușilor le dă cuvînt,
Pe cei infirmi îi întărește,
Pe morți îi scoală din mormînt.
Și tuturor deopotrivă
Împarte darul lui cerescși
Celor care cred într-însul,
Și celor ce-l batjocoresc.
Urască-l cei fără de lege...
Ce-i pasă lui de ura lor?
El a venit s-aducă pacea

Și înfrățirea tuturor.
Din toată lumea asupriții
În jurul lui s-au grămădit
Și-n vijeliile de patimi
La glasul lui au amuțit:
„Fiți blânzi cu cei ce vă insultă,
Iertați pe cei ce vă lovesc,
Iubiți pe cei ce-n contra voastră
Cu vrăjmașie se pornesc...”
Cât bine, câtă fericire,
Și câtă dragoste-ai adus!
Și oamenii drept răsplătire
Pe cruce-ntre tâlhari te-au pus.
Au răs și te-au scuipat în față
Din spini cunună ți-au făcut,
Și în deșarta lor trufie
Stăpâni desupra-ți s-au crezut...
Aduceți piatra cea mai mare
Mormîntul să-i acoperiți
Chemați sutași cei mai ageri,
Și străji de noapte rânduți...
S-au veselit necredincioșii
C-au pus luminii stăvilă,
Dar ea s-a întărit în focul
Durerilor de la Calvar,
Și valurile-i neoprite
Peste pământ se împânzesc,
Ducând dreptate și iubire
Și pace-n neamul omenesc.
Voi toți, ce-ați plâns în întuneric
Și nimeni nu v-a mîngâiat,
Din lungă voastră-ngenunchere
Sculăți... Christos a Înviat!
Nu l-au cunoscut
Nicolae Iorga
Oricât de sfânt era Iisus
Și cât de lămurit prin lut
Vedeai pe cel venit de sus
Și ai săi nu l-au cunoscut.
A trebuit ca trupul său
De mucenic să-l bată-n cuie
Ca să se-arate Dumnezeu
Și ca la ceruri să se suie.

Componenta artistică a personalității lui Garabet Ibrăileanu

George PETROVAI

Continuare din numărul trecut

În pofida unei „lămuriri” a editorului, mai exact a lui Garabet Ibrăileanu, cum că „Adela nu e un roman autobiografic”, mulțimea „coincidențelor” din viața autorului și cea a personajului său, îl fac pe cititor nu doar să zâmbească atunci când citește inutila „precizare” auctorială, ci chiar mai vârtos să aibă convingerea, după atenta lecturare a volumului, că lucrurile stau de-a-ndoaaselea.

De pildă, mama lui Emil Codrescu, la fel ca cea a lui G. Ibrăileanu, moare când el avea în jur de cinci ani, iar comentariile lui din Jurnal pe marginea acestui dureros eveniment („În copilărie, fata cu părul castaniu îmi era mamă. La douăzeci de ani, soră. Astăzi o simt fiică”), sunt aproape identice cu amintirile autorului: „Ea a murit la vârsta de 31 de ani, și o văd ca o fată. Mama mea, acumă când eu am 40 de ani, când sunt mai bătrân decât ea, îmi apare într-un chip foarte curios, pe care e greu să-l exprim. Mama mea este mai tânără decât mine”.

Apoi, este adevărat că Emil Codrescu terminase medicina, specialitate care ar fi trebuit să facă din el un om hotărât și activ. Contrar așteptărilor, ne înștiințează Const. Ciopraga, îl vedem comportându-se „ca un umanist dezabuzat, rațional și sentimental, consumat de planuri solitare, sterile”, care se arată atât de pasionat de artă și filosofie, în general de cărțile de reflexiuni, încât autorul său preferat este Diogene Laertiu (e drept, în paginile cărții acestuia, poate chiar acolo unde recitise de curând despre Epicur, ataraxie, apatie, decadența Greciei, „teroarea de răspundere a intelectualului prea lucid și prea mult preocupat de urmările faptelor lui”, el pune la presat florile dăruite de Adela), iar pe peretele

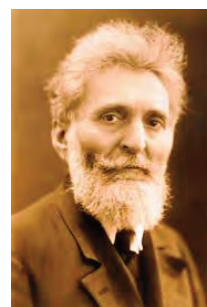
camerei sale, ăla „din dosul mesei-birou”, atârână portretul lui Schopenhauer.

Vasăzică, exact ca în cazul studentului Garabet Ibrăileanu, căruia Coco Dumitrescu-Iași, profesorul lui de filosofie, îi recomandase cele 10 volume laertiene despre viețile și doctrinele gânditorilor antici, carte „de care tânărul gânditor a rămas legat toată viața, încât în vacanțe o lua regulat cu el în popasurile la mănăstirile nemțene” (C. Ciopraga). În plus, continuă prefațatorul câteva pagini mai departe, dacă Emil Codrescu îmbină știința medicală cu disciplinele umaniste, la rândul său G. Ibrăileanu a studiat psihologia și logica în mod sistematic și ani la rând, căci „Pentru Ibrăileanu-criticul psihologia constituia un mijloc de a ajunge la analiza științifică a fenomenului literar”.

Așa a rezultat Adela, singurul roman al criticului și „cel mai bun roman de analiză pe care îl avem” (G. Călinescu), despre care Eugen Lovinescu afirmă în Istoria literaturii române contemporane că „este un model de literatură psihologică, străbătută de o poezie reală”, iar prefațatorul susține că proza romanului este „expresia unui observator de formație științifică, mai exact, a unui scriitor psiholog”.

Nu în ultimul rând, dragostea ezitantă, întortocheată și nedusă până la capăt a lui Emil pentru Adela, cea care „nu este o apariție obiectivă, ci mai degrabă proiecția lirică a unui visător predispus la idealizare” (C. Ciopraga), constituie încoronarea artistică a tuturor acelor amoruri duos-răscolitoare și, de regulă, știute doar de Garabet în copilăria și adolescența sa (pasiunile pentru Tinca, Profira, Eliza, Estella etc.), amoruri despre care ne spune în Amintiri ba că „mi-au ascuțit mai mult decât orice simțul observației”, ba că „Amânarea a fost întotdeauna calea pe care am fost dispus să o aleg – aceasta probabil din cauza lipsei de voință, combinată cu lipsa de încredere în mine și cu acel mod de-a gândi al meu, care se rezumă în: «da’ dacă?»”.

Idila aparte, începută – cu două decenii în urmă – la modul jucăuș și neprihănit între cei doi (prieten la toartă cu părinții Adelei, introvertitul Emil o cunoștea pe aceasta de când era de-o șchioapă și-l întreba cu adorabila logică a copilului, dacă doctorul

de cai nu este „un cal mai mare”), idila celor doi protagoniști, deci, se petrece în Bălțătești, stațiune situată în apropiere de Târgu-Neamț, de Ceahlău și de mănăstirile nemțene.

În mod normal, ceea ce se cheamă fără neîncetată tendință a lui Emil de-a complica lucrurile cele mai simple (de exemplu, vede o experiență psihologică „pe sufletul ei și mai ales pe al meu”, simte prăpastia dintre el și „femeia de alături”, nu știe bine ce simte, de îndată ce ea îl întinerește și-l îmbătrânește), această relație de-o vară, de după divorțul Adelei, cu vizite reciproce și poposiri la mănăstiri, ar fi trebuit să atingă la sfârșitul verii și al romanului punctul culminant, măcar prin declarația lui de dragoste și perspectiva căsătoriei lor.

Nici pomeneală de așa ceva. Cei doi se despart – ea pleacă din stațiune împreună cu mama ei, iar el rămâne să despice firul în patru mai dihai ca altădată: „E rușinos să înclin spre ipoteza că mă iubește, (Era adolescentă când treceam de amiaza vieții!) Dar...nimic nu e adevărat și totul e posibil. În cazul acesta, nu m-am purtat mai bine decât în celălalt. Nu i-am răspuns clar că o iubesc, deși, cu deplină conștiință sau nu, ea a făcut tot ce putea ca să-mi provoace destăinuirea; m-am ferit în mod lamentabil; mi-am trădat voința de a nu-i spune că o iubesc; (...) nu am întrebat-o nimic, nu i-am cerut nimic, nu i-am propus nimic, nu i-am făgăduit nimic. Așadar, din motive de înalt ordin moral și sentimental – imposibilitatea de a crede că o femeie ca ea mă poate iubi, frica de a nu o putea face fericită chiar dacă m-ar iubi, care deghizează poate o lașitate – m-am comportat mai rezervat doar, ca orice bărbat care prinde într-un colț mai întunecat pe o femeie cu care flirtează și pe care o crede destul de accesibilă!”

Prin ce anume se impune Adela în atenția cititorilor și în literatura română ca un prestigios roman, astfel că „întregește în mod elocvent profilul marelui critic” (Const. Ciopraga) și – menținându-și prospețimea artistică – continuă să fie o remarcabilă călăuză în dificilul proces de cunoaștere a omului?

În primul rând prin sobrietate (întreaga acțiune a romanului este magistral condensată într-un număr relativ mic de pagini) și prin precizia științifică a a unui stil, despre care prefațatorul afirmă că reprezintă deplinul acord „între expresie și idee”. Pe urmă, prin aceea că, inspirat de marea literatură rusă, Adela este un concis roman de analiză și introspecție, în care „avem monografia

psihologică a iubirii (...). dar mai ales extraordinar de profunda analiză a îndoielii” (G. Călinescu), că la ilustrul nostru compatriot se constată un cult al femeii, cu „o abia perceptibilă tendință spre senzual” (C. Ciopraga), și că, aidoma lui Ivan Turgheniev și Lev Tolstoi, scriitori care și-au iubit eroinele (primul pe Elena din popularul roman În ajun, al doilea pe Anna Karenina din celebrul roman omonim), Garabet Ibrăileanu o iubește pe Adela, fapt pentru care ne-o înfățișează deodată realistă și romantică, respectiv ca pe-o adorabilă ființă zglobie, înzestrată cu un duios și succulent umor feminin, pe când Emil, personaj eminamente analitic și dizolvant, în ciuda faptului că acordă cea mai mare atenție ideilor și sentimentelor de vârf ale omenirii, n-are alura eroului excepțional, ci nefericita ținută a unui învins din pricina ezitării, ne spune C. Ciopraga, „de a se apropia cu toată convingerea de formele palpabile ale vieții”.

Nu în ultimul rând, valoarea artistică și educațională a romanului Adela este garantată de încântătorul parfum al regionalismelor și arhaismelor (saltare pentru sertare, evantaliu pentru evantai, adinioarea pentru adineaori, cămeșă pentru cămașă, mânică pentru mânecă, păreți pentru pereți, cetesc pentru citesc, întâi pentru întâi), de prelungirea aforismelor din scrierea Privind viața în roman („E așa de încântătoare femeia asta urâtă, că începe să mi se pară frumoasă!”, „Iubirea nu glumește, e gravă”, „Nasul Cleopatrei a determinat istoria lumii”, „Tot ce nu este etern, este zadarnic. Nimic nu este etern”, „În amor omul se mulțumește cu un nimic, și nu se mulțumește cu nimic”) și, desigur, de splendidele descrieri cu care autorul ne bucură simțurile: „Când vineți, când roșii, munții înalți de pe Bistricioara, strălucind în soare cu toate stâncile lor”; „Și-n fundul prăpastiei, la utrenie, aiurând, sunetul clopotului de la schitul invizibil...”; „Un cer violet, departe, într-o dimineață aspră de august”.

OMUL ȘI MAREA

Carmen OLTEAN

*„Iubesc marea;
pentru mine,
este oglinda sufletului meu”.*

În fața ei, nu știu dacă mă aflu într-un vis, la o simfonie sau dacă sufletul mi-a ieșit din trup ca să-mi arate intimitatea, puterea, fragilitatea, misterul, infinitul. În atingerea ei simt ceva iluzoriu, ca o Fata Morgana - cât din ea pot cuprinde și cât rămâne neatins, impalpabil? O suprafață mereu în mișcare, fremătând de viață, cu valuri noi, alt dans, altă culoare, altă muzică.

Așa cum nu putem decât s-o privim cu ochiul liber, s-o încercăm cu vârful degetelor, să-i simțim gustul sărat, să ne bucurăm de vietățile care răsar pentru o clipă la suprafață, să înotăm doar la marginea ei sau să pătrundem, cu teamă și fascinație, în adâncuri—tot astfel este și sufletul omului. O taină nesfârșită, o lecție de-o viață. Îl putem cunoaște doar atât cât el ni se dezvăluie, îl putem înțelege doar atât cât suntem pregătiți, îl putem șlefui și dărui doar în măsura în care reușim să-l aducem la lumină.

Cine este omul, dacă nu, așa cum spune Scarlat Demetrescu, „un mic Dumnezeu, un candidat la dumnezeire; că atare el este un mic lucrător, în uriașa și veșnică operă a divinității. Prin inteligența sa omul preface mereu materia, dar e nevoie să țină de ordinea stabilită de morală, de lege.”

De la prima respirație și până la ultima, desfășurăm darul vieții zi după zi, nopți după nopți. O nouă dimineață este o nouă naștere, o înviere din somnul de veghe, o invitație spre necunoscut. În fața fiecărei zile se deschide o cărare nevăzută, un drum ce nu știm unde duce, dar pe care pășim cu speranță, cu teamă, cu dorința de a înțelege.

Așa cum marea își lasă valurile să modeleze țărmul, omul își lasă gândurile, alegerile și faptele să modeleze destinul. Unii se lasă purtați de valuri, alții sapă adânc în adâncurile propriei ființe, căutând adevărul, lumina, înțelesul. Dar chiar și atunci când pare că marea e liniștită, în străfunduri se petrec furtuni nevăzute. Tot astfel, omul ascunde în el lumi neștiute, întrebări fără răspuns, lupte ce nu ajung niciodată la suprafață.

Și totuși, ce ne leagă de această întindere nesfârșită de apă? Poate tocmai setea de infinit, dorința de a ne dizolva în ceva mai mare decât noi înșine, de a ne lăsa purtați de valurile timpului fără a ne pierde esența.

Intelectul fiecăruia dintre noi trebuie șlefuit, asemenea unei viori ce se supune mâinilor meșteșugite ale lutierului. Doar cel care își pune în ea dragostea de a crea îi poate da viață, dar desăvârșirea ei vine abia când ajunge în mâinile artistului ce o atinge cu arcușul inimii sale. Cântecul care se

naște nu este doar sunet, ci vibrația sufletului, un dialog tainic între materie și spirit.

Viața prinde aripi pe notele muzicale ale existenței—în șoaptele mării, în sărutările lunii, în noaptea presărată cu stele, în foșnetul vântului, în murmurul pădurilor și în unduirea lanurilor. Tot ce pulsează în cosmos vibrează și în om. Suntem fragmente din această simfonie infinită, iar arta este firul nevăzut care ne leagă de divin. Artă este infinitate, iar infinitatea este artă.

Taina lumii continuă să fie descifrată în gesturile iubirii, în atingerea luminii, în dansul umbrelor, în setea de frumusețe. Prin toate acestea, ne descoperim și ne înnobilăm, pășind în armonia lucrării divine. Devenim simfonie, suntem și dirijorul, și cântecul, și cântărețul, și însăși zidirea. O sămânță existențială ce răsare, o floare cu parfum unic, purtându-și propria poveste în culori irepetabile.

Și întrebarea supremă rămâne: ce îl mână pe om spre dragostea veșnică? În tumultul vieții, când pașii îi sunt uneori grațioși, alteori împovărați de greutatea ce par imposibile, omul caută mereu un echilibru nevăzut. Își cere sieși înțelepciune și tact, inteligență emoțională, putere, înțelegere, dar mai presus de toate, are nevoie de dragoste, pace și armonie sufletească.

Pentru a ne ridica deasupra valurilor vieții, învățăm să plutim, să ne scufundăm, să înotăm, dar de fiecare dată revenim la noi înșine—în acel loc sacru al inimii, unde adevărata noastră esență nu poate fi zdruncinată. Acolo, în profunzimea ființei noastre, regăsim cele trei virtuți care ne călăuzesc calea: „Acum dar rămân aceste trei: credința, nădejdea și dragostea, dar cea mai mare dintre ele este dragostea.” (1 Corinteni 13:13)

Credința este ancora noastră, nădejdea este vântul care ne împinge înainte, iar dragostea este însuși oceanul care ne poartă spre nesfârșit. Fără ele, omul ar fi asemenea unui vas fără cârmă, rătăcit pe întinderile necunoscute ale existenței.

Și astfel, călătoria continuă. Fiecare zi este o nouă lecție, fiecare încercare este un val ce ne provoacă, fiecare întâlnire este un ecou al infinitului din noi. În această mare a vieții, omul rămâne căutătorul luminii, sculptorul propriei sale deveniri, sufletul care, în cele din urmă, se contopește cu marea tainică a iubirii divine.

Suntem creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, iar El ne-a dăruit infinitul—calea luminii, iubirii și întreg universul. În iubirea față de aproapele nostru se ascunde însăși iubirea tainică față de Dumnezeu. Dacă am trăi cu conștiința limpede că bunul Dumnezeu privește creația Sa, că ne veghează gândurile, acțiunile, faptele, atunci ne-am dărui unii altora așa cum El ne-a dăruit nouă: cu bunătate, pace și dragoste.

Suntem toți parte din același întreg, precum verigile unui lanț ce se cere complet. Fără iubire, acest lanț s-ar frânge; fără lumină, am rătăci în întuneric. „El este calea și adevărul”, iar noi suntem cei care pășim pe această cale, învățând în fiecare zi să devenim mai mult decât trupuri efemere—să devenim suflete unite prin har.

Și astfel, omul rămâne legat de marea lui interioară, căutând mereu în adâncurile sale răspunsuri la întrebări nevăzute. Acolo, unde valurile întâlnesc cerul, acolo unde sufletul întâlnește veșnicia, începe adevărata călătorie spre lumină.

CUGETĂRI (1)

Gabriel BEER

- Dragostea este singura cheie cu care putem deschide cutia Pandorei fără să ne fie teamă de ceea ce este înăuntru.
- A ști ce gândesc alții reprezintă un exercițiu al puterii noastre de intuiție; a înțelege ce gândim noi în sine reprezintă un proces de cunoaștere a propriei noastre filozofii.
- Singurul prezent care mă ține în viață și nu mă lasă să trăiesc este trecutul meu.
- Dacă umbrele noastre ar putea vorbi am trăi veșnic în întuneric.
- Prefer să cred într-un adevăr care știu că există dar pe care nu pot să-l demonstrez, decât să cred
- Într-o minciună pe care toată lumea încearcă să o dovedească.
- Dacă stelele ar fi ochii sufletelor care ne privesc, noi am fi lacrimile lor în căutarea fericirii.
- Viața ce există în cel ce trăiește nu este aceeași cu viața celui ce trăiește atunci când există.
- O carte este dovada că cineva a existat; citirea ei este modul de a înțelege cum.
- Fiecare secundă care trece este trecut. Fiecare secundă care vine este viitor. Între ele este o mișcare a timpului dată de respirația noastră, prezentul. Iar cu cât trecutul se lungește cu atât viitorul se scurtează iar prezentul devine tot mai apăsător datorită respirației noastre care se îngreunează.
- Timpul pe care îl petrecem încercând să înfăptuim ce ne spune rațiunea, este mai mare și de sens contrar cu direcția în care merge sufletul.
- Când ceea ce exprimăm devine virtutea succesului altora putem spune că avem discipoli.
- A fi înțelept nu înseamnă întotdeauna a fi meștesugarul cuvintelor ci a fi un filozof al gândurilor.
- Cei ce n-au cunoscut niciodată dragostea nu pot înțelege cum e să trăiești fără ea.
- Dacă vrei să simți ceea ce nu poți vedea învață să asculți liniștea.
- Partenerul de viață cel mai bun al unui singuratic este singurătatea ei.
- Trăim pentru a da vieții un sens și murim pentru a face o scuză din asta.
- Când voi fi liber de condiția mea, voi fi închis pentru totdeauna în propria-mi libertate plătind pentru că am fost lipsit de vinovăție.
- Cel mai complicat lucru este să fii simplu.
- Nu evita lucruri pe care nu le poți face pentru că nu vei afla niciodată răspunsul ci evită lucruri pe care crezi că poți să le faci pentru a nu primi un răspuns greșit.
- Durerea a fost creată de oamenii sănătoși care nu au mai putut rezista fără să simtă nimic.
- Marea dezamăgire a vieții este aflarea că viața este arta de a muri trăind.
- A pedepsi prin a ierta înseamnă a distruge tot ce este mai rău în tine însuși.
- Marea minune a acestei lumi este că existăm; cea mai mare minune este însă că încă existăm.
- Uneori atât de dor îmi este de mine însumi încât trebuie să ies din mine pentru al potoli. Și cu cât mă înalț mai mult cu atât mi-e dor mai mult să mă întorc.
- În artă, nu este pusă pasiunea artistului ci revelația acestuia de a crea arta.
- Cu cât știința se îndepărtează mai mult de Dumnezeu cu atât îi va fi mai greu Să-l descopere.
- Faptul că putem vedea ceea ce ne înconjoară nu înseamnă că suntem înconjurați de ceea ce vedem.
- Viselor nu le place când sunt întrerupte de noi, trezindu-ne, dar se bucură când suntem pierduți în ele.
- Nu trăirea cu iluzii macină natura spiritului nostru ci iluzia că trăim în concordanță cu el răzvrătește spiritul împotriva naturii noastre.
- Prefer să fac o greșală pe care pot să o corectez decât să fac ceva ce ar putea fi o greșală de necorectat.
- Prefer să greșesc singur decât să-mi de-a alții sfaturi.
- Când crezi că nu mai ai nici un motiv să trăiești, gândește-te că singurul motiv pentru care vrei să mori este viața.
- Dacă vrei să poți vedea în întuneric folosește-ți lumina sufletului.

POEZII

Cristina HOROTAN

SUFLETUL DIN LILIAC

De ce-ai plecat tu, oare, printre îngeri?

Ce loc vei fi găsit acolo-n cer?
Căci uneori te văd când tristă,
fulgeri
Sau ningi din ochi preasfântul lăicer.

Te simt atunci când suflă cu putere
Vântul schimbării peste cei rămași
Și-n lumea cu podoabe austere
Tânjesesc să îți aud sfioșii pași.

Iar glasul tău, magică melodie
Îmi cântă-n minte ca-ntr-un gramofon
Și-n ochii mei, ființa ta mlădie
Rămâne-o hologramă-n fotofon.

A înverzit într-un târziu pământul
Atât de crud și viu, cum e brotacul
Și-ncep să te respir când bate vântul
Pentru că a-nflorit și liliacul.

Să mai avem măcar o dimineață.

Să mă asculți și să mă iei în brațe
Și să îmi spui să lupt până la capăt
Și într-o lume plină de paiațe
Să-mi țin pân' la final, sufletul proaspăt

Să-mi spui că dintre toate,
demnitatea
Mă va purta curat oriunde-n lume,
Și că mereu îmi voi găsi dreptatea
În inimă și-n mărele cu spume.

Să mă înveți și-acum, printre războaie
Tot cu blândețe și cu eleganță,
Că voi stârpi șuvoaie de noroaie
Cu mintea-mi ascuțită și speranță.

Și să îmi spui să fiu ce vreau, ce sunt
Și nici o stavilă să-mi stea în cale,
Cu cât îmi e mai greu, să-nvăț să-nfrunt
Cuvinte, ură, dureri și pumnale.

Să mă încurajezi când cad suprem
Și când mă mistuie focul de cremenii,
Să mă ridici cu sufletu-ți boem
Și suflul tău în lume să îl semeni.

Să fii aici...nu să-mi apari în vis.
Să fii reală, nu o amintire!
Te rog să te întorci dintru abis...
Mă doare să te știu în cimitire!

Am înțeles, ți-ai găsit casă-n cer
Deși îți era frică de-nălțimi;
Mi-e tare dor și îndrăznesc să-ți cer

BETIE

M-am îmbătat din nou aseară
Cu stropii violeți din călimară
Și-au scos din mine, iarăși, mii de gânduri
Ce se absorb în cer și pe pământuri.

M-am îmbătat, nu m-am putut abține
Deși bețiile îmi sunt puține.
Și-am delirat în versuri și poeme
Ce m-apăsau ca grelele edeme.

M-am îmbătat cu vise și credință
Sau poate cu-o bucată de dorință,
Care s-au risipit în dimineață,
În roua rece și-ntr-un nor de ceață.

M-am îmbătat cu sângele-mi isteric
Ce-n goana-i, scrie câte-un vers homeric
Și țese-o pânză bine încheată
Văzută, însă parcă prea negată.

M-am îmbătat cu false universuri
Care n-aveau nici sens, nici înțelesuri.

TÂMPLE

Se odihnesc tâmplesle-n palme
Ca două inimi aiurite
Grele de somn și prăfuite
În dimineți târzii și calme.

Se zbat ca valurile-n stâncă
Străfulgerate de emoții,
Sfârșite-n gravele comoții
Ce fac tăcerea mai adâncă.

Își cântă din cântarea lumii
Când sunt atrase de pământ,
Secate parcă de cuvânt,
Își descompun pe rând atomii.

Se adâncesc în cugetare
Și își plâng visele zdrobite
În episoadele grăbite
Ce nu-și dau voie la uitare.

Se dor, zvâcnind, una pe alta
Și își împart pe rând blesteme
Zvârlindu-se în anateme
Cioplite în destin cu dalta.

Se mai iubesc din când în când
Platonic, fără să se atingă.
Și-ncet încet, încep să stingă
Durerea incizată-n gând.

INVIDIA ȘI INVIDIOȘII

Elena BUICĂ

Începusem anul trecut să scriu despre acest subiect și-l abandonasem sine die, dar o discuție care a stârnit controverse m-a făcut să revin asupra lui căutând mai multe surse de informare. Mă aflu în vizită într-o familie și acolo am auzit spunând cu mult aplomb: "Eu recunosc fără înconjur că sunt invidioasă." Am întrebat-o dacă are în vedere multiplele înțelesuri ale acestui cuvânt și dacă nu cumva se referă numai la un singur aspect, acela că, aflat în doză mică, poate incita la competiție. Cu siguranța omului orgolios, a făcut elogiul invidiei, chiar și atunci când i-am amintit că invidia e sentimentul dat de oglinda a ceea ce crezi că nu poți să realizezi din ce ai văzut la alții, că e un sentiment reprobabil și că îți lasă un gust amar.

Acum, luând puțină distanță și privind mai detașat, mă gândesc că firea omenească așa-i făcută, să fie supusă diverselor slăbiciuni și când realitatea proprie nu ne multumește, suntem tentați să împrumutăm elemente convenabile din realitatea altora și dacă ele nu ne încap, se strcoară invidia. Și dacă nu întotdeauna putem scăpa de o asemenea năpastă căzută pe capul nostru, important este ce formă ia invidia din nenumaratele fațete pe care ni le arată și în ce măsură pune stăpânire pe noi.

Când o întâlnim într-o formă mai domoală, spusă chiar cu oarecare admirație "e de invidiat!", trecem peste aceasta considerând-o un fel de figură de stil pentru a face un compliment, dar cum o simțim când o întâlnim în forma unei năpăstuii? Structurată pe mândrie nemăsuraă, invidia poate lua forma uneia dintre cele mai diabolice patimi. Am găsit-o enumerată și în Biblie printre cele 7 mari păcate de moarte alături de mândrie, dușmănie, iubire de arginți, desfrânare, lăcomie, trândăvie și mânie. În căutările mele am descoperit că în toate religiile în care m-am uitat, invidia este considerată un lucru reprobabil și că invidioșii sunt de evitat ca oameni distructivi. "Nu este patimă mai otrăvitoare ca invidia" zice Sf. Vasile cel Mare. Am întâlnit oameni atât de invidioși, încât parcă păreau țeșuți numai din invidie, oameni înrăiti, vanitoși, încrezuți,

încăpățânați și excentrici, ducând invidia cu ei și în mormânt. O astfel de formă a invidiei mi se pare că seamănă cu un cancer al sufletului. Socrate o numea ulcer.

Mi-am pus întrebarea, când conchidem că cineva este invidios? Pe unde am scotocit după răspunsuri, prin diverse studii sau propria-mi experiență, totul s-a adunat într-un mănunchi de răspunsuri asemănătoare. Pornind de la înțelesul cuvântului "invidie" care derivă de la "in-video" având sensul "a vedea împotrivă, a vedea contra cuiva", considerăm că cineva este invidios atunci când contestă sau caută să diminueze performanțele sau valorile altei persoane, uitând de toate lucrurile bune, deoarece este incapabilă să rezoneze cu starea de reușită a altcuiva. Bârfa îi stă în vârful limbii, drept aliat al scornelii, iar arma de temut este calomnia, mai ales prin răsturnarea virtuților: mărinimosul e meschin, darnicul e risipitor, înțeleptul e aiurit, chibzuitul e avar, scrierile tale n-au nimic comun cu literatura, blondele sunt proaste... Invidia este însoțită adesea și de dorința de a face rău, de a distruge ceea ce n-a putut obține de la persoana invidiată. Invidioșii nu vor relații apropiate sau de prietenie cu cei pe care îi invidiază pentru a le putea nega valorile, pentru a le ataca mai liber statutul social. Nu doresc să îi aibă în preajmă, căci ies dezavantajați prin comparație.

Vorbind de formele pe care le poate lua invidia, pe pielea-mi proprie am simțit cel mai mult invidiile apărute din teama pierderii statutului social, mai ales ca profesoară, iar mai tarziu când am început să scriu și când vreo scamă de succes obținut cu mare trudă a fost perceput de cei invidioși ca atac la adresa stimei de sine pe care au simțit-o amenințată. Psihanaliștii menționează că astfel de invidii pot fi foarte periculoase, mai ales când e vorba de a dobândi anumite posesiuni, invidioșii pot trece chiar la atitudini foarte ostile, chiar și la reacții violente. Parcă mă cuprinde un cutremur când îmi amintesc de câteva persoane în care ura se umflă, perfidia uneltește atingând cote înalte, nerăbdarea îi îndârjește, mânia dă în clocot, îi înfurie făcându-i să izbucnească în ei sălbăticia și să-i îndemne să lovească și chiar să ucidă.

M-am izbit și o altă fațetă a invidiei. Aceasta formă apare din dorința de afirmare egocentrică și din mândrie nemăsurată, dorind să fie deasupra tuturor și nesuportând să fie depășiți sub nicio formă de nimeni. Chiar atunci când meritele altcuiva sunt evidente, consideră că acestea nu trebuie să fie recunoscute, trebuie reduse la

→ Continuare în pag. 11

Truditor ingenuși munca de Sisif

N. Grigorie Lăcrița

1. Truditor ingenuu¹

Evenimentul relatat mai jos a avut loc în realitate și a fost relatat, în mai multe împrejurări, de academicianul Mircea Malița (n. 20 februarie 1927 – d. 21 mai 2018).

Acesta, în timp ce se afla la o plimbare, cu trenul, cu un ministru al transporturilor, le-a venit ideea de a se opri, la o gară din mediul rural, pentru a vedea, pe viu, realitățile din aceasta. Așa au ajuns să participe, pur întâmplător, la ședința în care se celebrat ieșirea la pensie a revizorului de vagoane Dinel. În perioada în care eu eram student, fiind la o tabără de vară la Izvorul Mureșului, am fost onorați cu prezența fascinantului profesor Mircea Malița care, printre altele, ne-a vorbit atât despre „lucrul bine făcut”, care ar trebui să-l avem în vedere ca principiu de muncă în viață, dar a insistat și despre „lucrul inutil, dar tot bine făcut”, și despre „lucrul dăunător, dar tot bine făcut”, ca adevărate lecții de viață despre ceea ce NU trebuie să facem. În acest context înțeleptul profesor Mircea Malița ne-a vorbit și despre ședința la care a participat, cu ministrul al transporturilor, în care se celebra ieșirea la pensie a revizorului de vagoane Dinel. *Învățămintele* desprinse din „această povestire lecție de viață” mi-au rămas bine întipărite în minte, pentru toată viața, pe care le redau mai jos, cu explicațiile necesare unei mai bune înțelegeri.

Revizia tehnică la sosirea trenurilor în stații se efectuează de „revizorii tehnici de vagoane” **prin lovire cu ciocanul a saboților de pe roți. Se consideră că un sabot de pe o roată a trenului este slăbit dacă sunetul este neclar la lovirea cu ciocanul.** Ușor de înțeles importanța verificării stării în care se află frânele de pe roțile vagoanelor de tren; slăbirea acestora poate genera grave consecințe, până la adevărate catastrofe.

La o gară, din mediul rural, a lucrat, timp de 45 de ani, muncitorul Dinel, ajuns ca, după un timp, toată lumea să-i spună „nea Dinel”.

Pe parcursul celor 45 de ani de muncă, acesta a desfășurat o activitate apreciată, an de an, ca ireproșabilă, prin faptul că: era prezent, cu regularitate, la lucru zi de zi, pe ploaie, pe ninsoare, pe arșiță etc.; nu-i scăpa nici o roată, nici un sabot pe care să nu-l lovească cu ciocanul.

Revizorul tehnic de vagoane Dinel a avut, în acești 45 de ani, mulți șefi, dintre care unii au ajuns chiar în conducerea regionalei CFR, ceea ce a făcut ca acesta să fie cunoscut și apreciat până la acest nivel.

Pentru oamenii care au muncit și exemplar și o viață întreagă în CFR, conducerea face tot posibilul ca, la ieșirea la pensie a acestora, să-i sărbătorească, să le acorde diverse atenții, diplome etc.

În ziua când s-a celebrat ieșirea la pensie a distinsului revizor de vagoane nea Dinel, sala era arhiplină, inclusiv cu participarea directorului regionalei CFR.

Au avut loc mai multe luări de cuvânt, toate la superlativ despre activitatea exemplară a lui nea Dinel, **demnă de urmat de către orice salariat.**

La sfârșit, directorul regionalei CFR, după ce a evidențiat și el îndelungata și exemplara activitate desfășurată de nea Dinel, **ca un exemplu de urmat de toți salariații**, l-a întrebat:

„Spune-mi, nene Dinel, acum când ieși la pensie după o carieră, repet, așa de ireproșabilă, de exemplară și de îndelungată, cu ce-ți putem fi de folos? Ai vreo dorință mai deosebită pe care noi am putea să ți-o împlinim? Hai, zi! Nu te sfii!”

La care revizorul de vagoane nea Dinel a îndrăznit să fie, ca întotdeauna, sincer și descătușat de prejudecăți:

„Da, domnule director, acum, după 45 de muncă, după care plec din triaj pentru totdeauna, n-aș vrea să mor înainte de a afla la ce folosea ca eu să trec pe la toate vagoanele și să tot dau cu ciocanul în roțile alea, săracele de ele?!”

Momente de reflecție.

Prin acea gară, câte trenuri nu or fi trecut cu saboți slăbiți (cu frânele defecte), la mai puține sau la mai multe roți?

La aceleași trenuri, care au trecut de mii de ori, în cei 45 de ani, prin acea gară, câte nu or fi avut și acestea saboți slăbiți, la mai puține sau la mai multe roți?

Și aceasta în condițiile în care revizorul de vagoane Dinel și-a făcut exemplar serviciu!!!

Dar problema nu trebuie privită numai la nivel de Dinel.

Cauzele principale ale acestui grav neajuns trebuie privite, în multitudinea lor, precum:

1) de la angajarea sa, de la testarea sa profesională, în special de la probele practice, care sunt cele mai importante;

2) de la instructajele și de la verificările profesionale anuale ale cunoștințelor salariaților;

3) de la faptul că, în cei 45 de ani, nimeni nu s-a întrebat vreodată, cum de Dinel niciodată nu a constatat nici cel puțin un singur sabot slăbit;

Iar la Dinel se ridică următoarea întrebare: cum de 45 de ani nici nu și-a pus întrebarea, și nici nu a fost curios să afle vreodată, „la ce folosea ca el să treacă pe la toate vagoanele și să tot dea cu ciocanul în roțile alea, săracele de ele?!“

Această povestire este o foarte bună lecție de viață atât despre „unele lucruri inutile, dar care sunt bine făcute”, cât și despre „unele lucruri dăunătoare, dar care și acestea sunt tot bine făcute”, care sunt încă destul de prezente în viața socială și în zilele noastre.

Pentru a se reține și mai bine această lecție de viață, și pentru a o face de neuitat spre benefică înțelegere și aplicare, prezint și „Munca de Sisif”.

2. Muncă de Sisif

Legenda spune că Sisif, regele Corintului, a primit ca pedeapsă de la Zeus, pentru nesupunere, să urce pe povârnișul unui deal din Infern la o stâncă uriașă.

Numai că, atunci când Sisif ajungea către vârful

pantei, stâncă se rostogolea, iar Sisif trebuia să-și reia munca de la început, și tot așa **făcea un efortul său zadarnic**.

Din această legendă a izvorât expresia literară „**muncă de Sisif**”, cu semnificația de: **un efort uriaș, făcut în zadar de cineva; o strădanie istovitoare și inutilă care trebuie mereu luată de la capăt; un efort spre o țintă, spre un obiectiv imposibil de atins, care cere zilnic noi și deșarte sacrificii**. Cu același sens întâlnim și varianta: „**stâncă lui Sisif**”.

H. Heine, în poezia sa „*Infernul*”, printre altele face referire și la „*munca de Sisif*”, precum în următoarele versuri: „Pentru tihnă-n van mă bat, / Sunt pizmaș pe Danaide, / Pe Sisif cel încercat” (H. Heine, poezia *Infernul*).

¹ **Ingenuu**: care vădește simplitate, naturalețe împletită cu sinceritate, cu curățenie morală și cu naivitate; plin de nevinovăție sufletească; candid; naiv; inocent.

→ Continuare din pag. 9

nonvaloare, ironizate, ridiculizate. Nimeni nu trebuie să fie mai presus de ceea ce consideră că este ea, indiferent dacă e vorba de părinte, copil, soț sau prieten apropiat. În familie se poartă ca un dictator, atotștiutor, stăpân pe toate frânele vieții, curmând imediat orice fel de contraargument. Nu poți să-i dai o idee, sau un sfat, sunt considerate adevărate insulte la adresa personalității sale și imediat te discreditează. Astfel de persoane nu știu ceea ce se numește recunoștință și respect pentru nimeni, nu se simt îndatorate față de nimeni și de nimic, ca și când, totul i se datorează în mod exclusiv ei. Invidia îi înzestrează și pe aceștia cu multă viclenie și tupeu împins până la impertinență.

N-am încercat să răspund în vreun fel invidioșilor, fiindcă ei nu recunosc nici față de ei înșiși că sunt invidioși. Ei mint că sunt altceva și doresc să întrețină iluzia că sunt niște ființe superioare, incapabile de sentimente atât de meschine. Chiar în cazul rar când mărturisește că este invidios, ca în cazul pomenit mai sus, nu poate juca cu cărțile pe față până la capăt, fiindcă invidia este singurul sentiment care nu are nicio componentă demnă și plauzibilă. Și revenind cu gândul la discuția care m-a trimis la acest subiect, rămân la concluzia că nu poți justifica invidia nicicum, fiindcă este singurul sentiment care te face să te simți meschin și umil, atât pentru faptul că îl trăiești, cât și pentru că există motive să îl

trăiești și prin urmare, multe trebuie ținute dincolo de cortină, acolo unde actorul poate să își facă jocul în voie. În perfidia sa, invidiosul își ascunde răutatea, dar fără voia sa, invidia tot îl demască.

Arta de a te feri de clevetiri este în primul rând stăpânirea de a nu face caz de ea. Înfruntând-o, îți pui în joc reputația, iar dacă-i dai credit, vei fi discreditat. Am considerat întotdeauna că la omul de onoare, generozitatea este un mod de viață, la fel cum este josnicia pentru omul invidios și egoist.

Ajungând la încheiere, mă simt acum despovărată de încărcătura otrăvită primită de la cei care nu pot suporta ceea ce sunt și ceea ce realizez după măsura puterilor mele. Apele unor oglinzi mi-au adus în față chipuri diferite de astfel de invidioși. Unii m-au privit zâmbind și ținând cuțitul la spate, alții au stat pitiți după uși lăsând doar câteodată să se vadă sclipirea ochilor ca de feline, alții își făceau pregătirile ca înaintea unui meci de box. Am auzit bârfele unora stând la colț de stradă și am văzut spectacolul în care unora le sfăraiau călcăiele în ritmul din „*Dansul săbiilor*” de Aram Hacıaturian.

Sunt împăcată cu gândul că de-a lungul vieții, știu că m-am străduit să stau cât mai departe de „*văgăuna murdară și dezgustătoare în care locuiește invidia, o gaură înfricoșătoare și întunecată, invadată de frigul care-ți împietrește inima, fără a fi vreodată încălzită de focul vesel, vesnic învăluită în amărăciune.*” (Ovidiu)

Speranța salvării conștiinței

~ Ispitele Gloriei - Postfață ~

Mihaela CD

După binemeritul succes pe care l-a avut cu piesa de teatru „Speranța nu urcă niciodată cu liftul” Simona Mihuțiu surprinde din nou, demonstrând fără echivoc că drumul pavat cu flori către dramaturgie nu s-a datorat unei întâmplări norocoase ci este rodul unui imens talent nativ asemeni unui vulcan care odată erupt explodează într-o feerie de scânteii extraordinare.

Meritul scriitoarei nu se rezumă însă doar la talentul său în a construi iscusit o piesă de teatru dar și la alegerea subiectului bine ancorat în realitatea de-a dreptul incredibilă a prezentului. Prin scrierile sale Simona Mihuțiu nu este numai o voce literară puternică a zilelor noastre dar mai ales un glas al adevărului, un ecou al simțămintelor, îngrijorărilor și temerilor cu care ne confruntăm cu toții.

Piesa de teatru ISPITELE GLORIEI are ca subiect conștiința, mai exact conștiința umană, cea care ne diferențiază de alte viețuitoare, de inteligența artificială și roboți, pentru că așa cum spune François Rabelais „Știință fără conștiință este ruina sufletului” (François Rabelais)

Autoarea Simona Mihuțiu este un scriitor asumat, care a înțeles pe deplin rolul primordial al scriitorului responsabil în societatea de azi. Fiind conștientă de puterea „armei” pe care o deține, autoarea o folosește inteligent, această piesă de teatru fiind un ecou al conștiinței scriitoarei care se întreabă atât de firesc: „Fără conștiință, lumea ar mai exista?”

Pornind de la cuvintele lui Mihai Eminescu conform cărora: „Conștiința este tocmai punctul de gravitație al individului. (Mihai Eminescu) observăm că în lumea de azi aflată într-o transformare accelerată și prăbușire forțată, orientarea este spre amputarea acestui „punct de gravitație al individului”. Îndepărtarea de valorile vechi, tradiționale și morale ale familiei, educației și credinței duc în fapt la

îndepărtarea de conștiință. „Atât de mare e înșelăciunea, că primesc cu plăcere în suflete momeala aceea și nu se gândesc că plăcerea aceasta, ce poate răni, este scurtă și trecătoare, pe când durerea e continuă iar învinuirea conștiinței, cumplită.” (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Lectura piesei de teatru ISPITELE GLORIEI acaparează atenția cititorului de la primele pagini și o întreține la aceeași intensitate până la final, printr-o intrigă bine țesută, personaje bine conturate și un dialog spumos, ușor și fluid care-i dă naturalețea unei căderi de ape limpezi și profunde. Nu voi cădea în ispita povestirii acestei minunate piese de teatru pentru că nu doresc să-i știrbesc cititorului extazul descoperirii, de aceea voi puncta câteva aspecte importante pentru care merită să o citiți.

Doresc să evidențiez coperta acestei cărți care este realizată de tânăra artistă plastică IRIS RÎPĂ într-o sinergie perfectă cu subiectul piesei de teatru, subliniind încă o dată sclipirea talentului său de excepție.

Cu o creativitate extraordinară scriitoarea-dramaturg Simona Mihuțiu creează un dialog între real și ireal, personificând conștiința pictoriței Gloria într-un personaj, sincer, direct, plăcut și angelic pe care o numește foarte inspirat: „Angi”.

La polul opus personajul pictoriței Gloria este sinuos, plin de semne de întrebare, fapt ce lasă loc descoperirilor ulterioare de tot felul, scriitoarea jucându-se cu sensul cuvintelor și presărând dialogul cu umor, spre deliciul cititorului.

Fiecărui personaj îi este desenat de la început un profil psihologic de bază, oferind un contrast interesant și atractiv între personaje dar și în evoluția proprie ulterioară care se accentuează cu fiecare scenă, lăsând ușa larg deschisă surprizelor, iar scoaterea la lumină a unor secrete îngropate demult creează un suspans emoțional.

Lumea artelor este o lume fabuloasă în care se întâlnesc în îmbrățișări și uneori în ciocniri violente întunericul cu lumina, tristețea cu veselia sau minciuna cu adevărul. Pictura, la fel ca celelalte arte reprezintă în fond, exprimarea unor stări, trăiri, visări, emoții și sentimente pe care artistul le redă prin mijloacele creative de care dispune iar autoarea știe sa scoată în evidență acest fapt.

Atât de frumoasa temă a iubirii este și ea prezentă în piesa Simonei Mihuțiu. Sentimentele profunde stau la baza relațiilor solide pe care nu le dizolvă nicio furtună chiar dacă vine cu un bagaj ascuns din trecut.

Cartea este presărată cu lecții de viață spre care

→ Continuare în pag. 23

Biserica și Școala – șansă a dăinuirii satului românesc

Gruia COJOCARU

Privind astăzi satul românesc, descoperim un univers de tradiții și obiceiuri, ce respiră din ce în ce mai greu sub asaltul societății de consum, care contaminează fiecare fibră a modului de viață străbun. Depopularea ruralului este însă elementul central, care taie adânc în rădăcinile obștilor satești, moștenite de la strămoșii noștri geto-daci. Cauzele se cunosc, de la mirajul Occidentului și al marilor aglomerări urbane ale României, până la refuzul de a îmbrățișa ocupațiile înaintașilor.

Pentru cei rămași în bătaura satului, care-au trecut printr-o școală oarecare, a asista pasiv la prăbușirea universului rural pare nu doar un gest de resemnare mioritică, ci și unul de lașitate ori ignoranță. Un confrate, dintr-un cătun pierdut printre dealuri sau munți, ar putea întreba dezarmat ori iritat: „Ce poți să faci, dacă astea-s vremurile!?”

Câtă vreme un sat are biserică și școală, șansa de a păstra viața unei comunități rurale este reală. Biserica, prin excelență, este elementul catalizator al unei comunități, iar școala este sângele care-i pulsează în trup. Însă, dincolo de profesionalismul catedrei, e nevoie de identitate. O școală, mai ales în mediul rural, trebuie să aibă o denumire, un nume reprezentativ pentru comunitate. În absența numelui, școala te duce cu gândul la lagărele naziste și la gulagurile rusești, unde deținuții purtau un număr oarecare. Ce-ți spune un așezământ educațional de tipul: Școala Nr. 1 X, ori Școala Nr. 2 Y? Nimic! Fără prezent, fără trecut și, trist, fără viitor.

Nu același lucru e cu școala din satul Lișna, o localitate botoșăneană, care se încapățânează să dăinuie și prin numele eroului martir, care-i poartă numele. Constantin Tincu, învățător și director de școală în perioada interbelică, mobilizat în iunie 1941 pe frontul de la răsărit, s-a jertfit în războiul de reîntregire a țării, la Odesa, atunci când trupele mareșalului Ion Antonescu, împreună cu cele germane, alungau cizma sovietică din Basarabia.

De vreme ce am relevat un aspect concret, se cuvine să evidențiez o fărâmbă a vieții rurale din nordul Moldovei. Astfel, ziua de 10 Mai 2024 a venit cu încărcătură istoric-spirituală pentru instituțiile reprezentative ale comunității din Lișna. Grădinița și Școala „Constantin Tincu”, în parteneriat cu Biserica „Sfinților Apostoli Petru și Pavel” din localitate au marcat ziua școlii, evocând personalitatea eroului de la Odesa și a celor 72 de țărani din sat, militari care și-au dat viața pentru țară în Al II-lea Război Mondial. Evident că evenimentul s-a derulat prin

prisma dimensiunii istorice, conturate prin simbioza zilelor de 9 și 10 Mai: proclamarea Independenței de Stat a României, prin ministrul de externe Mihail Kogălniceanu, și ratificarea acesteia de către domnitorul Carol I, viitorul rege al României începând cu 10 Mai 1881, sfârșitul Războiului II Mondial, la 9 Mai 1945, și, cinci ani mai târziu, punerea bazelor Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, în urma Declarației lui Robert Schuman, ministrul francez de externe, care a identificat cu abilitate diplomatică modalitatea de evitare a unui nou conflict armat în Europa Apuseană. Totul explicat simplu, direct, fără exagerări ori mistificări. Și, la final – după un moment artistic, unde colegii de catedră, Alina Chiroced și Viorel Andronic, împreună cu preșcolarii și elevii, au rotunjit activ și cu iscusință perspectiva istorică a evenimentului descris – realizezi că energiile oamenilor se pot strânge într-o cupă a binelui, care conservă identitatea locului. Iar când comunitatea dispune de un preot – precum cel din parohia satului Lișna, profesorul Marius Pădurariu – care n-are nicio legătură cu personajele din filmul „21 de Rubini”, vezi cum coeziunea generală a conglomeratului uman de la nivelul localității e una naturală.

A pași înspre Biserică, dincolo de porțile școlii, integrând spiritul didactic, profesionist în structura socială a comunității la evenimente cu semnificație locală ori generală înseamnă, dincolo de toate, convingerea că lăcașul educațional e o emanație a comunității și nu un produs impus de o lege, care vine înspre noi încă din secolul XIX. Și, esențial, devine astfel atractivă rămânerea tinerilor în structura satului, întru continuitatea vieții universului rural.

**BISERICA ȘI ȘCOALA
LIȘNA, BOTOȘANI**

MEMORIILE UNEI CAPRE

Dumitru ICHIM

Continuare din numărul trecut

6. SUFERINȚA NU ESTE DURERE ÎN SÂMBURELE EI

Pe unde mergea capra neagră, la aceeași înălțime, era un vultur care își plana cercul perfect deasupra genunilor. Parcă auzeam pe shaman, Marele Preot ai munților pierduți, bătându-și ritmul din tobă și din dorul sângerând de apusuri:

„Mare vultur,
Vino la mine din direcția locului unde răsare soarele.
Ține-mă sub aripa ta.
Arată-mi munții la care abia îndrăznesc să visez.
Învăță-mă să zbor aripă lângă aripă
Cu Marele Spirit”
(Alberto Villoldo)

Cineva s-ar fi gândit că geometria lui impecabilă ca un inel este dansul sinistru al morții înainte ca răpitoarea să se hrănească din stârvul caprei. Numai că vulturul, considerat la nativii acestor munții ca pasăre sfântă, spre deosebire de corbii și ciorile, căutători de stârvuri, cina lui și-o pregătește numai din ce vânează. Legea nescrisă a cerului îl oprește să se înfrupte din carnea spurcată a tot ce nu a câștigat prin rugăciunea ochiului și prin truda curată de aripă sfântă. De la Icar și până astăzi omul a încercat să se ridice de la pământ la cer, a făcut avionul un avis de metal, a întrecut pe păsări dar tot sărac a rămas, iar porțile tainei de aripă i-au rămas ferecate. Numai Brâncuși a reușit cumva să treacă dincolo și în loc să sculpteze aripa a sculptat zborul, așa cum spunea cu smerenia profetului. Între aripă și zbor e diferența dintre materia care ciugulește, precum găina și curcanul, cele ale materiei și viermii ei, și porumbelul Sfântului Duh. „Mă feresc, ne avertiza James Joyce, de acele cuvinte mari care ne fac nefericiți.” Mă refer la viul zborului, nu la performanțul mecanic, acest viu precum cel din comunicătura vinului care prin moartea călcării în picioare a strugurelui dă vinul de taină al sângelui dătător de viață și prin care putem împrumuta aripile de înger ale heruvimilor.

În ograda mea, de pe Madison Ave. South, vin vara, de necrezut pentru Canada, păsări colibri. Mai mici ca o cutie de chibrituri, un fel de fluturi mai mari aș zice, fac bună casă cu fluturii din specia Monarh (danaus menippe), de prin America Centrală, galbeni, cafenii și

cu linii negre. Le-am și cumpărat arbustul cu florile preferate (milkweed). Vin de la mii de km. Și la colibri și la fluturii aceștia m-a mirat atât taina cât și mecanismul acesta al aripii. Banal cum sunt îmi puneam întrebarea cum de nu se rup îndoindu-le în zbor de zeci și sute de mii de ori? Ei, bine ele nu se rup că nu e vorba de carne, de materie, ci de materia care se hrănește din spirit, din ceea ce e zborul în sine și noi nu înțelegem, înspiritalizându-se din vinul zborului.

Am mers cu Chris prin Munții Stâncoși km și km, ore și ore de mers, și mă miram cum de nu obolesc. Cum să vă spun, nu era prima dată când mi se întâmpla aceasta: mă hrăneam din frumos, un frumos viu ca o băutură tonică a spiritului. Hai, că noaptea dormeam buștean, dar ziua mă molipseam de zbor. Poate o definiție a ceea ce încerc să întocmesc era o suferință care nu este durere. Greu de înțeles! Cum să suferi fără să te doară? O suferință albă, precum aceea a unui îndrăgostit care trăiește cea mai îngrozitoare și fericită, în același timp, nu penele iubirii din perna de făcut dragoste, ci suferința zborului când iubești, neîmplinirea de a te împlini prin celălalt, scara cu îngeri până la cer și suferința de la piatra pe care ai pus capul rațiunii să doarmă pentru a da inimii hrana zborului, Bethelul copiat de colibri, fluturi și cercul de acvilă după esența de a fi zbor, suferința, setea, foamea de zbor. De această suferință care metamorfozează, care naște, dă viață, dă minunii geografie și formă, atât de subtil Florica Bațu Ichim contura într-un poem: „*Infinitul dormea în brațele mele.../ Plutesc/ și un gând mă întreabă:/ oare, bobocul de floare, când își desface petalele are dureri?/ oare, sămânța închisă sub lut/ când pocnește-ncolțind/ are dureri?*”

7. SUFERINȚA NU ESTE DURERE ÎN SÂMBURELE EI

Cum adică suferința nu este durere? Și cum se poate ajunge în sâmburele ei? Filosofia lumii o putem rezuma prin cerc și sămânță. Sămânța atât de profund analizată de Sf.Pavel și Ion Barbu cu poezia oului primordial, motiv găsit aproape în toate cosmogoniile lumii, este ecuația cea mai grea de rezolvat pentru că trebuie găsită cheia de a descuri moartea, taina care în borangicul ei țesut de fluture, îmbracă toate lucrurile aflate sub soare. De la buruiană, capră și până la om toți stăm sub același semn al morții. Toate drumurile duc la Roma, dar nu cea a gladiatorilor, ci Roma celor doi vestitori ai contradicției care a zguduit imperiile prin paradoxul învierii. Cel mai mare monument al veșniciei pe pământ este răscumpărarea ei „dis de dimineață, în ziua a treia” și constă nici în piramide, nici în mausoleuri, nici în cavouri, ci în „mormântul gol”.

Pe gogoasa țesută de viermele morții, golită prin paradoxul ei, stau cei doi fluturi, cu aripile albe, întrebând pe femei, cu referire la Fluture: „De ce căutați pe cel Viu printre cei morți?” A vorbi de moarte, fără a avea și celălalt capăt al punții, ar însemna să ne

văicărăm ca babele lui Creangă fără a îndrăzni să înlăture drobul de sare. Fără viziunea celui alt capăt al punții este, folosind admirabila parabolă a lui Ion Barbu, a vorbi de oul fiert al omului prost, și nu de oul viu, cu nunta lui sub coperiș de var.

Omul, înainte de cădere, era superb, dar numai prin moarte a reușit să devină dumnezeiesc. Chipul ajunge la prototip! Adam putea să greșească, sau nu. Avea libertatea, greșit înțeleasă, aducând în lume suferința, răul și moartea. Ca om liber el nu trebuia să cunoască acestea, dar celui căzut, Noul Adam îi întinde mâna, de om adevărat și Dumnezeu adevărat. Acum oul orizontului naște adevărata libertate, libertatea ca prin iubire să-și depășească înnumenirea până la îndumnezeirea din El, care nu este o figură de stil. Iubirea ca și Învierea sunt cuvinte pentru aceeași realitate. Iubind prin fratele om, ne înviem prin fratele Om. Fără iubire devenim păstaie fără sămânță, aparență mai jalnică decât moartea, pentru că moartea are ce să moară, iar noi o înșelare humanoidă, sau omenism artificial, instant-man.

Al doilea termen drag filosofiei este cercul. Un cuvânt pe cât de îndrăgit pe atât de tiran în fatalismul lui. Toate lucrurile au cercul lor pe care nu-l pot depăși, pentru că spirala, cercul declinat altui cerc, este, caracteristică numai omului liber. Un om care și-a pierdut libertatea este mult mai de plâns decât lucrurile înconjurătoare pentru că e conștient de înlănțuirea lui și cătușele de-a nu mai putea iubi. Fără a fi liber nu poți îmbrățișa pentru că numai libertatea te poate naște ca om, ca iubire, ca demnitate de a fi partener cu iubirea. Imaginează-ți că cineva îți ia libertatea și îți impune „iubirea” lui, binele pe care ți-l intubează cu forța, te căsătorește forțat cu cel/cea care îți va ruina toată viața cu „binele” impus. Oare fără libertate nu e moartea cu mult mai de preț? A fi viu, înseamnă a fi liber. E aceasta mult? E aceasta puțin? Sunt de partea unui scriitor preferat, Khalil Gibran, chiar dacă, liber fiind, nu sunt de acord cu toate gândurile lui: *„Dragostea nu dă nimic, nimic decât pe sine și nu ia nimic altceva decât pe sine. Prin urmare dragostea nu posedă nimic, dar nici nu poate fi posedată, pentru că dragostei îi este de ajuns dragostea.”*

8. SUFERINȚA NU ESTE DURERE ÎN SÂMBURELE EI

Suferința nu este ceva care să aparțină, în întregime, anatomic medicinei, ci suferința în sine depășește sfera definiției cu care ne-am obișnuit. În sâmburele ei, ea are cu totul și cu totul alt orizont. Spuneam de nu știu câte ori cât de subtilă și capabilă celor mai subțiri nuanțe se pretează limba română. Ne-am propus să ne ocupăm de două teme dragi filosofiei și religiilor lumii și anume sămânța/oul și cercul.

Pornind de la cercul vulturului ca prototip al zborului sfânt, trecând prin pivnițele pline de diferite „tării” ale gândului strigând barbarului un „*Noli tangere*

circulos meos” - libertate, ocolind cercul născător de circ „circus”, cerc, arena rotundă, apoi fatalitatea cosmică din filosofia hindusă, ajungem pe unde numai aripile limbii române te pot duce.

La prima vedere „încercarea” este acțiunea de a verifica un lucru, etimologic ducându-ne la „in+circare”. Cum așa? Fiecare lucru care poate fi cunoscut cu simțurile noastre, și chiar cele care există, dar sunt noțiuni abstracte care ne depășesc cunoașterea noastră de verificare practică, orice lucru are o sferă a lui, sau un fel de cerc pe circumferința căruia sunt însușirile lui, deci orice lucru pentru a fi cunoscut ne forțează să-i spargem zidurile de „circus”/cerc și să intrăm în arena lui pentru a ne lupta să-l cucerim. Verbului „cognosco” nu prea îi place de noi oamenii, cauza prostiei noastre constând în aroganța acestui satrap care cu toată mândria noastră care ne crește în băătătură nu prea ne dă like pe facebook, iar uneori văzându-ne și proști și leneși ne blochează, pur și simplu. Tare e viclean acest vulpoi bătrân! Un lucru nu poate fi cunoscut până nu îl cuprinzi (avez-vous compris?). „Cognosco” se uită la vărul primar „comprehendere” și-i face cu ochiul. Ai îmbrățișat? Treci mai departe.

Deci, fiecare lucru are o anumită arenă a cercului în care trebuie să te lupți. Cea mai grea este îmbrățișarea ca sfârșit al săvârșirii. Dar sunt anumite lucruri mai dificile. De exemplu, moartea. Și moartea are cercul ei. Ce e în sine moartea? Neant? Ai vrea tu să scapi așa de ușor! Ce e în sine, întreabă tainele oului primordial și noaptea de trei zile ale seminței. Dacă Ivan Turbincă nu și-a făcut treaba bună cu turbinca și a slobozit-o spre noi, apoi ne trezim cu moartea, că vrea și ea să cunoască, să ne cunoască mai de aproape că tot timpul o purtăm în cărcă. Și atunci moartea încearcă (în circare) să intre în interiorul cercului (circus) nostru. În vechea limbă română, atât de plastică și plină de sevă, vorbim de „încercări” care se abat asupra cetății noastre, necazurile care sună din trâmbiță pârându-ne morții pe unde suntem mai slabi cu zidurile.

Am grămadit în capul meu prost tot felul de cuvinte străine, dar cele românești îmi sunt atât de dragi că, vorba lui Noica, pe unele îți vine să le mângâi. Pe altele le văd atât de adânci că îmi amintesc de un film SF în care vehiculul de transportare în spațiu și timp din afară apărea cât o cabină de telefon, iar înlăuntru era atât de mare că îți satisfăcea orice cerință spațială, inclusiv miraculoasele motoare. Dar cele mai dragi îmi sunt cele care au trupul din tăcere, care nu este o lipsă de cuvinte, ci limbajul celor îndrăgostiți când buzelor li se dă adevăratul sens de îndumnezeire. Pentru că Dumnezeu e în noi, nu în mijlocul cercului, ci pe tronul de spirală al inimii.

Va urma

SCHIȚĂ DE ANTROPOLOGIE A DORULUI

Vianu MUREȘAN

**„Dorul este aripa Duhului
Sfânt...” Pr. Dumitru Ichim**

Poetul Dumitru Ichim poate trecut între cei mai importanți scriitori creștini de azi ai culturii române. Alături de Virgil Maxim, Nicolae Ionel, Monica Pillat și ieromonahul Ignatie Grecu de la mănăstirea Cernica, dar și mai tinerii Marius Ianuș și Savatie Baștovoi se află între ultimii care duc mai departe duhul ce i-a inspirat pe Radu Gyr, Daniel Turcea, Traian Dorz, Bartolomeu Anania sau Ioan Alexandru. Nu trebuie uitați nici acei poeți care și-au descoperit vocația și au început să scrie în închisorile comuniste – nume care, din păcate nu au fost incluse în istoriile literare – făcându-și din poezie forma de rezistență la ororile regimului și, totodată, de păstrare a integrității ca persoane și creștini. Un fragment din acest poem despre dor cred că îmi confirmă susținerea: *„Noi nu am crescut niște străini./ Doar ei nu au simțit DORUL./ Noi am crescut cu dorul în suflet,/ am cântat cu izvoarele, cu munții,/ cu pădurile și cu zarea./ Am lăsat soarele să ne mângâie pe plete/ și lumina să ne intre în suflet./ Ne-am înconjurat cu depărtarea,/ iar lacrimile au fost alinarea./ Așa a crescut dorul./ Ca doina din frunză/ ori glasul ciocârliei din crâng/ ne va fi iertarea./ Apunând vor simți și ei dorul/ și vor înțelege freacăta mînii,/ frământările pâinii/ și cărarea luminii înspre rădăcini...”* (Ca Nemira). O poezie sapiențială, înrădăcinată în acea simțire profundă, atemporală, a sfințeniei lumii și comuniunii omului cu întreaga natură, care este vie și dumnezeiască, în care viața omului este cuprinsă de la naștere și până la moarte.

În ce privește figura părintelui Ichim, aceasta este insuficient cunoscută și promovată atât ca scriitor, cât și ca fondator de instituții, situație întreținută de faptul că trăiește în Canada de peste jumătate de secol, și cum se obișnuiește, istoricii literaturii române actuale nu se obosesc să-i recupereze pe scriitorii din diaspora, care nu sunt nici puțini, nici neglijabili. În măsura în care limba este elementul identitar determinant, tocmai acești scriitori din diaspora, pentru că scriu în limba noastră și mai ales în condițiile apartenenței la și integrării în alte culturi, sunt insule de românitate, lucru pentru care ar trebui să le fim o dată în plus

recunoscători și să-i tratăm cu mai multă atenție. Dincolo de scris, care ține de vocația literară, Dumitru Ichim este și creatorul Centrului Cultural Românesc din Kitchener și al celui splendid festival de la Hamilton (Ontario), Câmpul Românesc, unde se desfășoară an de an conferințe, recitaluri, lansări de carte, expoziții și multe alte activități reprezentative pentru comunitatea românească nord-americană.

Acum însă vreau să scriu despre Dumitru Ichim într-o ipostază nouă, aceea de eseist. Contextul în care a scris însemnările din volumul *Pelerinaj la ieslea dorului*, l-a constituit recenta vizită în România după foarte mulți ani. Sigur, putem bănuși că revenirea în țară după atâta vreme are explicații omenești simple și rezonabile. A fost mânat de dorul de locurile în care s-a născut și a copilărit, unde și-a lăsat părinții și rudele atunci când a plecat spre America. O scrie limpede: *„Întoarcerea în România era întoarcerea întru dor”*. Pe lângă asta, după cum lămurește în mai multe locuri din carte, a vrut să-i arate fiului său, Thomas, țara părinților și bunicilor, pe care nu i-a cunoscut, să-l lase să simtă el aerul acestor locuri – cu munții, pădurile, apele, satele, casele, gările, drumurile, oamenii și obiceiurile acestora. Să simtă spiritul locului, care are o evidentă unicitate și, în orice caz, o încărcătură mitică pentru tatăl său.

Sigur, această explicație este bună, acceptabilă pentru orice cititor, însă mai este ceva. Aici intervine o parte interesantă a cărții. Dumitru Ichim are ideea ingenioasă să producă o ruptură spațio-temporală în orizontul narativ și să-și dubleze biografia cu basmul „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte” al lui Petre Ispirescu, pe care-l reactivează ca intertext anagogic. Sunt câteva noduri semnificative în care viața personală a naratorului și diegeza basmului se intersectează. Mai întâi, în structura eseului cele mai multe capitole fac trimitere explicită la basm. Apoi vine cheștiunea cea mai interesantă – autorul își explică revenirea „acasă” prin recurs la formula dorului exprimată în *Tinerete fără bătrânețe*, adică face o eschivă biografică, plonjează în basm și se comportă ca și cum ar fi personaj în cadrele acestuia. Operează o îngemănare caracterială, care transformă întreg ansamblul narativ într-un soi de vase comunicante semantice – un vas fiind Făt-Frumos, celălalt vas autorul, iar rețeaua semantică a basmului se transferă și contaminează biografia autorului prin tuburile analogiei. Atunci, explicația revenirii acasă este că a fost „topit de dor” precum Făt-Frumos când revine la părinți după călătoria pe tărâmul fără bătrânețe și moarte. Toată desfășurarea narativă a eseului se produce prin această dedublare – autorul călătorește spre tărâmul copilăriei, dar în același timp reiterează un illud tempus al basmului, unde trebuie să întâmpine

o situație-limită: lupta cu moartea. Formula basmului este sugestivă, moartea „îi trase o palmă” lui Făt-Frumos, care „căzu mort, și îndată se făcu țărână”.

Moartea nu este tema cărții, dar este un motiv recurent, pe care Dumitru Ichim îl tratează uneori aluziv, analogic, cu umor, alteori cu seriozitate religioasă. Aparent Făt-Frumos a fost răpus de moarte, însă există aici o subtilitate pe care autorul o exploatează filosofic și teologic. Țărâna în care se prefăce personajul basmului este, de fapt, materia originară din care îl plămădește Dumnezeu pe om, care conține în sine toate potențialitățile vieții. Astfel că, murind, Făt-Frumos păcălește moartea, revine la o viață mult mai bogată și, în fond, nepieritoare de care moartea nu se va mai putea atinge. Moartea „pălmuieste un muritor, dar e rușinată de «țărâna» care, de fapt, o învinge prin potențialul creativ al ei. E o coincidență, pe de o parte, a pregătirii cosmice a lumii prin «țărâna» menită morții și învierii, iar în basm această pregătire chinuitoare a omului-dor ca un catharsis este «topit de dorul părinților»”. De la observații și comentarii asupra episodului în care Făt-Frumos se confruntă cu moartea în basm, autorul revine rapid la sine, păstrând însă orizontul semantic al basmului, în care își îmbracă propria experiență în preajma morții. Relatează felul în care și momentele când moartea „i-a tras o palmă” precum lui Făt-Frumos, însă nu l-a prefăcut în țărână imediat.

„Dorul de părinți”, care aici simbolizează chiar nostalgia originilor, cum frumos a formulat Eliade, conduce și în viața autorului, precum în basm, la iminenta confruntare cu moartea – acest lucru poate fi considerat un tropism al înțelepciunii arhaice. Din nou, Dumitru Ichim își scrie viața printr-un fel de transcriere a basmului, aplicând propriei experiențe lecția acestuia: „Am început să mă topesc «de dorul părinților» până când țărâna mea a vrut să se amestece cu a lor, dar nu a fost așa. Nu s-a amestecat. Îmi priveam de sus, de foarte de sus, ca printr-o fereastră de nor, ceea ce devenisem. Moartea râdea printre pietrele Troțușului și nu a observat când m-am suit în spatele ei. Nu eram mort. Primisem doar prima palmă a morții. În rest, încă aveam «tinerețea fără bătrânețe» și încercam să mă obișnuiesc în noua mea stare de țărână.” Pentru că lipsesc detalii concrete, întâlnirea cu moartea a părintelui Ichim trece din biografic în mitologic, se petrece undeva în illo tempore și capătă semnificație metafizică. Am putea bănui că autorul nu vrea să ne vorbească doar despre propria experiență în relație cu moartea, ci despre experiența oricărui om, adică, simplu spus, despre schema generică omul în fața morții. Pe care într-un fel sau altul fiecare este chemat s-o lămurească.

Ideea reducerii la starea de țărână, în urma palmei

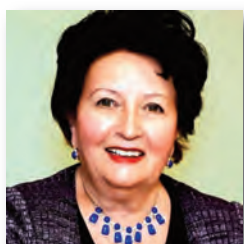
primite de la moartea, nu înseamnă distrugere sau extincție, ci revenirea la originea vieții. În această stare se produce reveria organicului, o diseminare de sine în viața elementelor naturii, cu care comunică, pe care o simte și înțelege. Tind să cred că este vorba, în cazul părintelui Ichim, mai curând de o sensibilitate specifică acelui creștinism cosmic din tradiția românească, decât de vreo formă de panteism. Poate că tocmai aceasta este expresia cea mai adâncă și curată a dorului-iubire – să mori, să te prefaci în țărână, în pământul străbunilor, pentru a reface legătura cu ei și cu întregul cosmos care le-a găzduit trecerea prin lume: „Ceva mi se întâmpla. Ca niciodată auzeam cum poate ofta o piatră, ce poate gândi măgura ajunsă la ipotenuza lunii, cum poate să te doară un brad până la încheieturile de smirnă și arpegiile scrise cu acul de cetină, eram și nu eram, iar trupul meu în loc să putrezească se destrăma mângâitor în aripă de dor. Trupul meu era fum într-un miros de bună însolire de sol duhovnicesc, deveneam tot mai mult parte de buciom și parte de apus odihnitor.” Revenirea la starea de țărână pare să fie o alchimie secretă, pentru că tocmai această reducere la elemental, provocată de moarte, constituie calea regăsirii tinereții fără bătrânețe și vieții fără de moarte.

Am folosit termenul alchimie, pentru că în această „artă” este determinant tocmai procesul topirii metalelor pentru a fi transmutate în aur, iar autorul vorbește tocmai de a fi „topit de dor”, altfel spus supus unei arderi și transmutații interioare, sufletești. În urma agoniei, ca fază de neocolit a dorului, cel care a trecut prin procesul topirii devine alt om, i se zămislește un suflet nou, luminos, poate chiar că își recâștigă asemănarea cu Arhechipul dumnezeiesc. În mod sigur, acest lucru se realizează în viața celui care trăiește „topit de dorul” după Dumnezeu ca după al lui părinte ceresc. Dorul omenesc cel mai firesc și simplu, și anume ca dor de părinți, odată ce părinții nu mai sunt aici, ci „au fost chemați la Domnul”, cum foarte frumos se spune în limbajul evlavios, nu se stinge, ci merge în căutarea lor. Unde ar putea să-i caute dorul pe părinții duși? La Domnul, desigur, și în acest fel, prin dorul de părinți sufletul se apropie de Dumnezeu, la care părinții au plecat, deci devine dor de Dumnezeu. Iată cum se produce o curbură, o buclă în spațiul dorului, care niciodată nu este neted, euclidian, ci unul infinit curbat de tensiunea distanței față de cel căutat. Părintele Ichim exploatează cu multă substanță narativă și poetică această ambiguitate care constituie de fapt miezul eseului său – dorul de părinți este totodată dor de Dumnezeu, dorul de casă/țară este dor de Cer, adevărata țară a sufletului.

Va urma

În căutarea unui spiritus loci în proza lui Nicolae Ștefănescu

Anca Sîrghie

Am găsit adesea texte în care apărea ideea mirabilă că renumele Mărginimii Sibiului se bazează pe amintirea satelor în care ciobanii aveau acasă biblioteci cu literatura națională românească și cu cea universală, dar nu le lipsea nici câte o carte din marea filosofie a lumii, pe care acei oameni ai muntelui puteau dovedi că au citit-o. N-aș fi dat credit unei asemenea imagini, care astăzi pare de poveste, ca să nu zic de domeniul absurdului, dacă prin anii '60 nu aș fi avut chiar eu o întâlnire de neuitat. Cu cine? Cu un cioban din Mărginime. Era în vremea studenției mele, când în trenul ce mă transporta de la Sibiu la Cluj, în compartiment lângă mine a stat un cioban. După mirosul puternic pe care îl emana, ducea la piață brânză. La un moment dat ne-am prins într-o conversație, iar el, aflând că eu studiez literatura, s-a interesat de anumite subiecte. Dar în același timp, el mi-a dovedit că are lecturi serioase atât din operele clasicii români, cât și din marii prozatori ai literaturii realiste ruse/ști/. Ciobanul acela era atât de inițiat în marea proză a lumii încât eu i-am mărturisit, fără nicio exagerare, că, dacă ar da examen la Facultatea de Litere, ar putea să fie admis ca student. Fără o disimulată mândrie, el mi-a pus întrebarea: „Ce crezi dumneata, domnișoară, că noi stăm cu oile în munte fără să știm de lume? După ce terminăm treaba, noi deschidem cărțile aduse de acasă și citim ce ne interesează.” Iată o discuție care astăzi pare celor mai mulți că ține de domeniul fantasticului. Ca și atunci, îmi pun problema cum reușeau ciobanii Mărginimii Sibiului să se inițieze în asemenea domenii ale umanismului. Răspunsul pe care l-am găsit este că intelectualii satului, fie că ne referim la învățători și profesori, fie la preoții călăuzitori în viața spirituală, erau niște oameni de înaltă conștiință românească, cu o responsabilitate cărturărească pe care și-o împlineau cu

prisosință. Imaginea preotului care în Secolul Luminilor strângea în jurul lui țăranii analfabeți, cărora le citea din cărți populare, precum *Esopia* sau *Alexandria*, a fost înlocuită în secolul al XIX-lea cu dascălul școlilor rurale. În Transilvania, una dintre realizările Școlii Ardelene a fost înființarea școlilor satești, astfel că sub directoratul lui Gheorghe Șincai (1754-1816), un poliglot de excepție, care vorbea pe lângă limba română, latina, maghiara, germana, greaca veche, italiana și franceza, s-au înființat peste 300 de școli în limba română. Bun început a fost acela. Și rezultatele au fost promițătoare, pentru că din rândurile țăranilor s-au ridicat, printr-o cernere naturală, cărturari de seamă, afirmați în toate domeniile economiei și culturii. Nu zadarnic, la intrarea în centrul orașului Săliște, capitala Mărginimii Sibiului, te întâmpină un panou înalt cu academicienii pe care i-a dat României această zonă de puternică tradiție a țării noastre. Dintr-o familie de intelectuali, descinzând din învățătorul Nicolae Hanzu, prieten al unor personalități strălucite, așa ca istoricul Ioan Lupaș și muzicologul Timotei Popovici, s-a născut la 8 octombrie 1944, în comuna sibiană Gura Râului, geologul și scriitorul Nicolae Ștefănescu. Părinții lui erau intelectualii Gheorghe și Florica Ștefănescu, renumiți nu numai ca profesoară, ci și ca dirijor al corului din comună. Nicolae a urmat Școala primară în comuna natală și apoi Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, terminat în 1962, în aceeași promoție cu noi. S-a arătat interesat de domeniul geologiei, o profesie spectaculoasă, dar solicitantă. Ca atare, după ce a absolvit Facultatea de geologie la Universitatea din București, s-a angajat, activând la o firmă de prospecțiuni geologice și geofizice din capitală. Așa cum își amintește chiar el, preocuparea pentru scris a debutat în timpul școlii la Cercul de literatură de la Casa Pionierilor din Sibiu. A continuat în liceu și în facultate cu texte socotite de el ne semnificative și, ca atare, dispărute în neant. Dacă l-ai fi întrebat, aflai că el este convins că nu are talent pentru această activitate, căci modestia sa de intelectual discret mergea până la capăt. Nu frecventa cenaclurile bucureștene, ca alți tineri, dornici să fie recunoscuți ca scriitori, dar scria pentru sertar, ca un mod de manifestare artistică pentru sine, nicidecum pentru public. Din fericire, trei personalități l-au repus pe linia de plutire: prozatorul și poetul Ion Lazu, haiginul cu renume internațional Dan Doman și mama sa, Florica Hanzu Ștefănescu. Ca și alți membri ai familiei Hanzu, Florica a scris multe versuri, dar fără preocuparea de a le publica. Scrisul era pentru ea un mod de a fi, preluat de la mai vârstnicii casei și transmis copiilor ei. Iată de ce fiului său Nicolae i-a revenit sarcina

de a le publica postum sub titlul *Poeme de taină*, tipărite la Editura Sfântul Ierarh Nicolae din Brăila în anul 2020.

Activitatea de teren, ca geolog, la București a coincis la Nicolae cu adevăratul său debut literar. Un filon secret lega cele două pasiuni, cea pentru profesia de geolog și cea literară, iar lectura din cărți de valoare le îmbogățea pe amândouă. Astfel, Nicolae Ștefănescu a scris începând de atunci poezie, alături de eseuri politice, versurile haiku alternând cu povestiri (conținând mai ales aventuri pentru copii), nuvele și romane. Toate au rămas ca manuscrise, așezate cu grijă în sertar. El eluda cu consecvență aparițiile publice, care i se păreau incompatibile cu structura personalității sale. În timp, lui Nicolae i-au apărut creații de haiku și renga în mai multe antologii din țară și din străinătate, printre care *Haiku World. An International Poetry Almanac* (Kodasha International, Tokyo-New York-London), de William J. Higginson, *Antologia haikuului românesc 2004*, *Antologia sezonală de poezie zen, autori români din secolul XX - 2008*. Nu au întârziat să apară și premii literare cu totul remarcabile: Premiul juriului la Ito En New Haiku Contest, în 1996 sau Premiul al doilea la Mainichi Haiku Contest în 2001. Descoperit de străinătate înainte de atestarea sa pe plan național ca plămăditor de versuri al unor genuri de poezie, cum sunt haiku și renga, atât de dificil de realizat, datorită rigorilor esențializării, Nae Ștefănescu experimentează genuri literare diverse, el valorificând o curiozitate aparte pentru istoria satului său din Mărginime, cu oameni interesanți și locuri de poveste, ce justifică înlocuirea toponimicului Gura Râului cu metafora Gura Raiului. De interesul său mereu iscoditor nu a fost ferit nici orașul Sibiu, pe care totdeauna el l-a privit cu ochi fascinați, mereu pregătiți să îmbrace un detaliu istoric într-o aură de fantezie, una ce se dovedea revelatoare pentru un adevăr intuit cu o putere de pătrundere nebănuită. Așa ținea autorul să dovedească cât de multe mistere continuă să aibă istoria, înțeleasă cu adevărat doar de cei ce pătrund acel *spiritus loci*, bine protejat de legende și povești, iar acestea circulă cel mai firesc pe cale orală. După o definiție de dicționar, „...astăzi, ca și în timpurile vechi, expresia „*Spiritus loci*”/„*Genius loci*” se mai referă, atunci când este vorba de un spațiu cu mare încărcătură afectivă pentru un om, la locul nașterii sale, de care îl leagă energii subtile, pentru că de acolo își trage, indiferent unde se află, unde trăiește, esența ființei sale spirituale.” Este căutarea pe care am descoperit-o la colegul meu de liceu de altădată, acum când după pensionare s-a întors în satul său natal, dar nu ca să odihnească, după o profesie care îi pusese rezistența fizică la grele încercări în prospecțiile

geologice, ci ca să continue descoperirea acelui *spiritus loci*, ascuns în consătenii săi și în poveștile lor. Fragilitatea fizică a octogenarului ascunde o forță spirituală ieșită din comun, radiind în noul anotimp al vieții sale de guran cu preponderență în manifestarea sa artistică. Discuțiile pe care le-am purtat colegial, cu câteva texte în față, i-au dat curaj lui Nicolae Ștefănescu și, începând din anul 2020, scriitorul a dat la tipar o parte dintre ele, selectate cu parcimonie dintre manuscrise. Elaborarea literară a rămas un exercițiu primenitor, o constantă a ceasurilor lui de singurătate bogată, pe care le trăiește în casa natală de la Gura Râului. Decizia de a debuta editorial a venit mai greu și mult mai târziu, din cauza onestității sale nemăsurate. Creația rămâne și în prezent o realitate intimă, fără prelungiri în viața publică, fapt ce explică acceptul atât de târziu de a răspunde invitației noastre să lanseze cele mai recente cărți la Cenaclul „Radu Theodoru” din Sibiu. În anul 2022, lui Nicolae Ștefănescu i-a apărut, la îndemnul nostru, o plachetă de poezie *O sută de nopți*, cuprinzând *Poeme de dragoste și de visare*, cum sună subtitlul cărții, iar în 2023 – *O aventură hermeneutică sau întâlnire cu Solomonarul*, având prefața semnată de profesoara Marina Buiuc, care îl definește cu o intuiție exactă pe consăteanul Domniei sale drept un „culegător de comori ascunse”. Așa erau și enigmaticele legende despre „Tărâmul Solomonarul” spre care pornesc în căutare niște copii. Considerăm că Nicolae Ștefănescu nu are egal în pasiunea cu care valorifică legendele locale, supunându-le unei hermeneutici prin care el descoperă semnificații tănuite de secole și chiar de milenii în zona Mărginimii Sibiului. Pasiunea geologului își dă mâna cu fantezia naratorului, care nu are virtutea descrierilor ample, în stil sadovenian, ci rodul unei asemenea îngemănări este descoperirea realităților reperabile în geografia și istoria meleagurilor sale natale. Acestea sunt în cărțile debutului său epic un pivot plin de savoare imaginativă. Ne-am convins de acest adevăr citind cartea „*În povești*” la *Bocca del Rio*, cu scurtele sale narațiuni, volum epic prefăcut de o altă consăteană prestigioasă, conf. univ. dr. Rodica Brad, colegă a noastră la Facultatea de Litere din Sibiu. Am motive temeinice să apreciez adevărul că cele două profesoare, care s-au ridicat în elita intelectuală a comunei și apoi în cea a Sibiului, au fost niște „ursitoare” binecuvântate la botezul scriitorului, ele prefăcând și îngrijind cărțile pregătite de Nicolae pentru publicare. Cartea a fost așteptată și apoi citită cu viu interes de întreaga comunitate a satului, pentru că gurării au descoperit în ea un fel inedit de monografie ad-hoc a localității, cu figuri memorabile din trecut, dacă ar fi să-l

amintim doar pe Ioachim Munteanu, cel care „a înscris în eternitate ființa comunei”, prin primul studiu amplu dedicat prezentării acesteia. Cu emoție, am descoperit în autograful așezat pe exemplarul cărții, *„În povești” la Bocca del Rio*, dăruit mie de autor, că nici îndemnurile mele la scris nu au rămas fără ecou. Dedicția lui Nae, cum ne place nouă să-l numim cu familiaritate, sună astfel: „Încep să mărturisesc o prietenie care face să mergă mai eficient mâna cu condeiul. Mă înclin dnei Anca Sîrghie, care mă inspiră la scris.” Temelia poveștilor grupate tematic în carte au pus-o bunicii lui, care l-au fascinat cu harul lor de naratori. Învățătorul Nicolae Hanzu pare să fi fost un vrednic urmaș al dascălului Ion Creangă, renumit ca povestitor de geniu. Explicația autorului are adâncimi de-a dreptul științifice, pentru că bunicul din Gura Râului când povestea „stimula neuronii imaginației ascultătorului atât de mult, încât intrai cu totul în peisajul poveștii. Restul... dispărea. „Următoarele două apariții editoriale ale scriitorului fac obiectul lansării din 31 ianuarie 2025 la Cenaclul nostru. Atunci când în anul 2024 am citit cartea *Trei povestiri din Sibiu*, publicată la Editura A.T.U din localitate, am rămas cu impresia că autorul desfercă noi taine, de data aceasta ale orașului-cetate de pe malurile Cibinului. Lecturând narațiunile volumului, te pomeniești față în față cu ceasornicarul care manevrează timpul, cu ușa secretă destinată numai îndrăgostiților sau cu casa piticilor. Toate devin personaje care primesc o personalitate atât de puternică, încât pot să fie catapultate din planul imaginarului, intrând în realitatea vieții cititorilor. Nu mi-am putut reprimă pornirea de a căuta în toposul „Cetății roșii”, cum era denumit Sibiul în epoca medievală, urmele acelor întâmplări narate de Nicolae Ștefănescu, ca dovadă că lectura cărții a rodit.

În debutul anului 2025, autorul nostru publică *Cronica fierarilor din Foltea*, tipărită tot la Editura A.T.U. Îngrijitoarea ediției, prof. Marina Buiuc, ține să dea cheia de înțeles a poveștii pe care o țese autorul în jurul celor două cuptoare de topit fier, descoperite de un geolog austriac la mijlocul secolului al XIX-lea în Râul Foltii din Munții Cibinului, fantezia naratorului construind personaje și povești ce leagă epoci distanțate milenar de istorie: „Fierarul Magus nu este doar un artizan, ci și un personaj arhetipal, simbolizând puterea creației. Săbiile pe care le făurește devin embleme ale luptei, onoarei și destinului, conferind poveștii o dimensiune mitologică.”

Fantezia lui Nae Ștefănescu se deosebește de cea a lui Vasile Voiculescu sau a lui Mircea Eliade, mari creatori de literatură fantastică, prin faptul că narațiunile lui alerte dovedesc capacitatea de a face credibilă o poveste

în care imaginația rămâne mereu pe muchia adevărului istoric, lăsând cititorului impresia că-l chiar slujește pe acesta. Prefațatorul recentei cărți, prof. univ. dr. habil. Ioan Marian Țiplic, el însuși istoric sibian prestigios, remarcă unghiul inedit din care scriitorul guran abordează un fapt real din trecutul Transilvaniei: „Amestecul de ficțiune, istorie și referiri la geologie, toponimie și hidronimie contribuie la crearea unui background mozaicat pentru povestea de dragoste care este firul roșu al poveștii. De aceea, pe parcursul textului sunt „salturi” peste secole, întoarceri la istorii vechi și referiri la popoare și personaje care nu sunt prezentate în succesiunea lor firească.” (p. 4)

Aflăm cu interes că Nae, colegul nostru, are în pregătire alte două texte, cărora le-a stabilit titlurile *Fântâna cu stea (SF)* și *Maria for ever*, dar încă nu știm dacă este vorba de romane sau de proze mai scurte. În șantierul său urmează să mai fie finalizate cel puțin alte 10 cărți distincte. Dacă dai crezare mărturisirii autorului, anume că pentru el „scrisul este un *hobby*”, unul care nu joacă în viața sa decât rolul de a-i asigura „porția de optimism”, ai putea deduce că raza de interes a cărților lui nu depășește cercul familiar al consătenilor și al prietenilor.

În schimb, dacă te apleci asupra cărților lui Nicolae Ștefănescu, ajungi să remarci cel puțin două lucruri distincte. Pe de o parte, înțelegi că el, scrisul, face parte din ecuația vitală a existenței autorului, dobândind după revenirea sa în comuna natală o rațiune esențială de a fi, una ce nu mai este concurată de obiective profesionale. În sensul acesta, noi ne vedem nevoiți chiar să îl contrazicem, apreciind că opera literară este pentru el mult mai mult decât un *hobby*, adică un mod superior de viață. Pe de altă parte, atât timp cât el izbutește să descopere și în prezent niște izvoare de inspirație neexplorate din folclorul local al mărginenilor, nu ne rămâne decât să îi urăm puterea de a transpune proiectele sale în realitate.

Interioritate esențializată", drone „sfârlea(z)ate", sau cerul meu și celelalte nouă „de dincolo"

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

Continuare din numărul trecut

DR : Un „reînvigorat-sing-ian"

Erou Liric, dar, de data asta, și „atoatemângâietor" – de la „moloș" și până la roțițe-sori de pădăii –, se relevă în ciclul / volumul **«Imprecizia de a fi intrus»** (2014 / pp. 97 – 107), bineînțeles, cu ancorare în mulțimi

de „trăiri" / „petreceri" ale unor dure realități sociale anterioare / posterioare Revoluției Valahe Anticomuniste din Decembrie 1989 : «De mic am învățat să mângâi / grămezile de moloș, / pădăile fără puf, cotoarele de cărți fără / numele autorului și titlul cărții, știrile din ziare / [...], / șerpini care miros lumea cu limbile / un pic prea des / [...], / gropile proaspăt astupate peste mort / [...], / statul la coada laptelui înainte de '89 / [...], / căruțele cu coviltir ale țăganilor / [...], / spicele de grâu dintre mustățile cărora ieșeau / mici pocnete...» (p. 99 sq.) ; deosebit de atent – și la „albul vocii Timpului", dar și la „flambarea de sub pleoape", în «ecranul minții străvezii» cu «imagini / ca o clătită-ncercuită strâns de o adunătură / de-aborigeni flegmatici...» (p. 102) –, atoatemângâietorul erou liric al vestalei Sing (însă dintr-un „ascunziș" situat în „vecinătatea" de nedecriptat a ghețosului cerc arctic de nord ca de barbiană „laponă Enigel"), în ultima instanță a poemului, se arată „oracular" / „misteric" : «...degeaba insistați, Sing nu mai are / nici e-mail, nici telefon mobil, adresa ei / nici SRI-ul [Serviciul Român de Informații] n-o mai știe / iar mie nu mi-a scris de la intrarea în U[niunea] E[uropeană] ; / distingeți doar ceva infim și trist, acel ceva / pe care l-a ascuns / în albul vocii sale Timpul» (p. 104).

I. P.-T. : În ciclul / volumul **«Ținutul bucuriilor ascunse»** (2015 / pp. 109 – 125), Eroul Poematic Sfârlea(z)an, copleșit de „albul vocii Timpului", are un interesant „vis de semiotician", care îl „catapultează"

chiar în ascunzișul „neuitatei Sing" de la nordicul cerc polar : «...ei bine, albul acela s-a întetit atât de mult, / încât părea că imită / nu doar zăpezile veșnice / și miazănoaptea neuitatei Sing, / ci și nopțile-mi orbitor de albe, / de-atâta alb orbitorind...» (p.111) ; același erou liric – pe registre oniric-paradoxiste – își propune „să nu vadă lumea, / dar să sculpteze întunericul" «așa, cu un laser al ochiului interior» (p. 112), își îngăduie un «transfer de personalitate» (p. 113), prilej cu care Sing i se înfățișează drept «micuța balerină, ostenită și somnoroasă» (p.114), de-i „ațipise în brațe" ; mai imaginează «un tren ticsit de poeți», ducând în «acel ținut „al bucuriilor ascunse"» (p. 115), mai constată că sobolii «au ros din om A[cidul] D[dezoxibo-] N[ucleic] de zeu» (118), că «trebuie să tragi linie și să aduni / minus cu minus ca să rezulte plus» (p. 118), că, «într-un alt timp» (p. 120), „extirpatu-și-a", «cu o migală / de chirurg veleitar – / linia vieții» care, „ținută-ntre degete", «luase forma unui zero mic și urât», că, „în proximitate", «la lumina unei stele căzătoare», își scrie «ultimul, decisivul / și invulnerabilul poem» (p. 125) ; etc.

DR : Tot pe registre paradoxist-onirice, în ciclul / volumul **«Desprinderea»** (2016 / pp. 127 – 165), eroul liric – sub „presiunea" de margine a senectutii, adică de «tânără bătrânețe» (p. 164), când «totul în tine și toate, atât de firesc» (p. 130), încep „să fie pe ducă" – își amintește și de el, «ca de ultimul Nimeni», de care «visele fug și relitatea se ascunde în ele, / când ostenesc, se odihnesc în gurile de canal, / cu care și vorbesc despre mine [Eroul / Poetul], pogorătorul din stele, / din stelele verzi ale neuronilor vestejiți...» (p. 129).

Și meditația asupra spațio-temporalității își face loc tot mai des : «Din Pangeea s-a smuls – prin timpul / care s-a scurs din fulger în fulger, / căutând paratrăsnetul ideal – / exact atâta cer înnorat, / cât să încapă într-un spațiu intim, / aparent inviolabil / [...] / pentru a nu mai îngădui fulgerelor / să se odihnească / în paratrăsnet : întotdeauna va exista încă un copac de trăsnet, / încă două piepturi, unul pentru senin, / celălalt pentru nor...» (p.131) ; mai „în valea textelor de-aici", **Sing / Ea** se relevă drept **Poezie** : «Doamnă a purităților insolite, Poezie, / veșnic devastată, ingenuă, nevestejită și tânără...» (p. 132) ; sau : «...Astăzi voi ieși cu dânsa, ne vom rostogoli intens / și toată marginea dreaptă ne va aparține / [...] / nici nu mă mir / că îți poți tine respirația, în timp ce a mea / îmi fâlfâie din gură de parcă mi-ar țâșni / un uliu flămând...» (p. 133) ; etc.

I. P.-T. : Dar „presiunea" de margine ființială a senectutii ca „tânără bătrânețe" și-a aflat firescul „program", din anul 2017, când și Alexandru Sfârlea a pășit în cel de-al 70-lea ocol al Soarelui, după cum stă mărturie volumul **«Se lucrează la o altă lume»** (2017 /

pp. 167 – 208) ; dacă până-n septuagenariat s-a încheiat „mica trecere” cu arhitecturarea cogaionic-nemuritoare a **Cerului Unu**, de-aici, de pe-o **Gură de Rai**, se poate spune și că de-acum încolo ar începe „marea trecere” întru cunoașterea armonicilor reliefuri din **Cerul al Doilea** și până în **Cerul al Nouălea**, căci **Cerul Zece**-i de neatins, e doar al lui Dumnezeu : «Ce-s 60 de ani, ce-s 70 și... / când abia înveți silabisirea / trecerii spre lumea de veci, / când vei învăța, în fine, / va fi prea târziu să mai știi / că ești cu o / singură moarte / dator, iar peste pustiirea ta / va trece cu nepăsare un nor» (p. 169).

„Ridicările” / „înălțările” eroului liric până în cel deal Nouălea Cer se pregătesc, totuși, sub „presiunea Tinerei Bătrâneți”, debutând cu „odihnirea de sine însuși”, după care urmează : «...rămănerile în urmă deliberate», «ridicările din umeri / tot mai incomplete» (p. 173) ; „ridicările pe vârfuri” – chiar și cele ceaikovskian-sacre, din „Lacul lebedelor” – sunt substituite de «înșurubările pe călcâie» ; și – după cum ne încredințează comparativ-revelator poetul – piruetarea (de-acum, din „margine”, „din Tinerețea Bătrână”) se înfățișează «ca și cum aș strivi o viespe / pe care-am surprins-o / vrând să intre prin efracție / ca să-mi inoculeze / dulceață în creier – / dacă ați ști ce greu mi-a fost / să-i citesc gândurile...» (p. 173).

Eroul epico-liric sfârlean îi datorăm și un portret – cu genial suflu cubist – al Europei / Uniunii Europene, trimițându-ne „cu bombul în marginea” capodoperei «Guernica» de Pablo Picasso : «Europa a slăbit groaznic, pare o Maică Tereza / dar fără fondul de bunătate și altruism / al acesteia, / simte că-i fuge pământul de sub picioare / și neuronii par îngrijorați / de frământatul mâinilor în poală, / madam Evropa calculează distanțele becisnice dintre paradigme, / iar noaptea dezmiardă bombul / – ea crezându-se, încă, o bombă sexi –, / bombul fiind masculinul inventat de ea, / de la Enola Gay, fecioara nucleară, / care visa că face implozie.» (p. 190) ; însă, în coada „cometei-Europa”, eroul liric sfârlean nu uită să-și pună / declare „și un fulger de dragoste” față de Dacia-Patrie-Mumă : «Scot la bătaie câte-un surâs umil, / doar când ploile acide călătoresc spre stomac, / spre a veni de hac / roiurilor de fluturi : / sunt veșnic îndrăgostit / de fosta mea Patrie...!» ; etc.

DR : Eroul liric sfârlean din ciclul / volumul «**Obiecte și voci**» (2020 / pp. 209 – 317) constată / mărturisește de data asta – tot pe registrele onirico-paradoxismului – că „jumătatea-i androgenică”, **Sing (Singurătatea / Singularitatea)**, ajuns-a, nu la o „limită” / „margine” tragic-existențială (ca „tânăra bătrânețe”), ci la „**limita compulsivă**” : «(...Pentru fiecare cuvânt crud și smintit / care ți-a provocat suferință / ai ajuns la o limită compulsivă, / dincolo de care ori înnebunești / și stai ghemuit în fereastră / crezându-te mușcată [**Pelargonium hortorum**], / ori scrii texte pe propria

piele cu lama : / profiți de ocazie / și vezi roșu în fața ochilor, / totul în jur e de-un roșu brutal, / pe punctul de a țâșni în alți ochi / care văd totul în negru, / apoi, când bezna îți fâlfâie în creier, / visezi că toate acele cuvinte / s-au înfipt unele-n altele ca niște pumnale / și pe urmă nu mai poți vorbi / decât prin semnele de pe trup : / oricum, nimeni nu mai ascultă pe nimeni, / fiecare-și citește / propria operă...)» (p. 211) ; nu departe, tot în „valea textelor” de-aici, într-un micropoem-haiku, își mărturisește zeiesc-terestru **durul** – ca dimensiune pelasgă > valahă a existenței – de „androgenicele” jumătăți, **El** / (Eroul Liric) – **Ea** / (Sing) : «Îmi e dor de noi / când nu știam că suntem / dincoace de vis» (p. 212 ; antologatorul „a pierdut din vedere” că „minitextul” acesta a fost republicat și aici, și la p. 346 !) ; tot astfel de trăiri intens-paradoxiste de limite existențiale „tragice” („dramatice”) / „compulsive” ale excepțional-doatatului erou poetic sfârlean se înrăzăresc și în celelalte texte de „**obiecte și voci**” : «([...] / păsările de pradă ținuseră în loc lumina / apoi, cu ciocurile tocite și arse, și-au ondulat zborul / [...], / apoi mi s-a făcut / dor de el și i-am spus „nu vreau să te pierd, Timpule, / mai bine pierde-mă tu pe mine...”»)» (p. 213) ; «(„...Scriu cu tine pe jos” / mi-a zis omul cu șobolan pe umăr / iar eu am șters josul cu o batistă ferfeniită / – de la cele 1947 de lacrimi acide –, / dinspre câmpii bătute se auzeau scâncete / [...], / iar un critic hain mi-a smuls o literă din Alexandru, / dar nu ultima, ca să mă prefac a fi rus...)» (p. 214) ; «(Am văzut obiecte părăsite / dar în care mai rămăseseră / urme de clorofilă / și ceva din acel dans nupțial / al plămădirii stafiilor – / am simțit vibrația acelei voci a ființei / care și-a făcut pat de suferință / [...] / când între obiecte și voci / încape doar imaginea / bulgărelui de pământ bătut / care izbește lemnul / și sunetul care se despletește / întocmai ca o cosită blondă, / iar aerul nu-și află locul...)» (p. 226) ; etc.

I. P.-T. : Cele 17 poeme din ciclul de «**Inedite**» (2021 / pp. 319 – 342) se ivesc în „complementaritate holismică” la cele din «**Obiecte și voci**» (2020), ori ca **ars poetica**, uneori în tonalități „neo-argheziene”, adică „testamentar-paradoxiste”, lăsând în părelnicie atât „dilatarea temporalității” pentru poeticul erou, cât și limita existențială desemnată prin oximoronica sintagmă tensionator-lirică „tânăra bătrânețe” : «(...Mi te voi adăuga unei simplități subțiate / de-atâta zbor contorsionat spre departe / [...], / Pereții mi-s plini de poeme desfigurate, / straturi-straturi s-au alăturat, acum zgâriu tiptil / ceea ce nu-ți voi putea spune cu niciun chip / când pieptu-mi va sălta, parcă umplut cu trotil. / ...Cât timp a curs prin nevăzutul acela crud și laș, / ce scutură merii de viermi rămași fără măr, / fiindcă o vară pustie crește peste oraș / și mi s-a aburit telefonul de-atâta nerostit adevăr...)» („**Nerostit adevăr**” / p. 323)

; «(...Mă tot mut de pe un picior pe altul / [...] / ...Se vede o aripă, oare-i de avion, sau de pasăre călătoare ? / Îmi e că-mi voi uita locul unde mă mut de pe un picior pe altul / și că norii cu smog vor încălci departele cu aproapele, / încât mă tot ridic pe vârfuri, gata-gata să fac saltul...)» („**Saltul**” / p. 324) ; «(...Acest trup lănced aproape înrudit cu igrasia / pare a fi apt a acompania ritmul împleticit / al celulelor canceroase / [...], / își dilată porii, spre-a-ngădui timpului stors / ca un tub hyaluronic 3D / să-i invadeze intimitatea. / Decuseară începuseși deja / să-ți simți inima un pic mai grea, mai densă și mai somnoroasă, / iar drept urmare, abia mai îngaimi cuvântul ataraxie pe silabe, / apoi, în proximal vis – năclăit de realitatea mofluzo-confuză – , / flutură zdrențuit și decolorat drapelul trupesc din piele de găină...)» („**Timp dilatat**” / p. 330) ; «(...Azi, ca Serghei Esenin vreau să scriu, / Dar nu cu propriul sânge ca-n ultima lui zi, / Ci cu argintul viu și cald de pe-un sicriu / Ce mă așteaptă-ntr-însul când voi asfinți. // [...] // Pumnalul Poeziei, seara, în inimă-mi împlânt, / Doar cu plăseaua plânsă de versul ce-l mai scriu...)» („**Dinspre Serghei Esenin**” / p. 338 sq.) ; «(...Și e cum spun, și nu e cum spun, / lirismul se smirocăie prin sufletele care stau / chircite și nesigure de ce trăsnet cred despre ele / [...] / carevasăzică imperfecțiunea de a fi om este egală / cu sumbra necesitate de a te înjosi în fața / jumătății de om călare pe jumătate de iepure șchiop / [...] / mă uit

într-un ciob / de la oglinda spartă cu capul de un poet, și ce poet încă, / oglinda răsfrânge pe altcineva, / atunci simt că-mi iese din călcâi o subțirime ca de lipitoare / și-l provoacă pe Ahile, dar asta e pe la mironosițe, aștept / intervenția lui Platon cu peștera lui, cu izgonirea poezilor / [...] / cum e să nu-ți mai știi de nume, de mamă, de pământul / în care vei fi îngropat și de lirismul care ticăie-n ritm cu inima ; / și așa, murdărit de sânge, pretinde că / nu mai e mult și el va refuza să moară în locul tău...)» („**Atentat la siguranța lirică a omenirii**” / p. 340 sqq.) ; etc.

DR : Fulgurații, nestemate, ori chiar diamante lirice se întâlnesc și în ciclul de inedite micropoeme „turnate” în fixă formă „clasic-niponă”, constituită de trei stihuri (în măsura **5 – 7 – 5**), însumând 17 silabe, **Haiku-uri** (2021 / pp. 343 – 357) : «Mulți știu cine-i **Sing** : / ningeau prin vis cuvinte / în răstimpuri verzi...» (p. 345) ; «Suflet sfâșiat : / și-a-nfipt raze-n el o stea / în timp ce urca» (p. 346) ; «Există un timp / al lăuntrului fragil, / neîmbătrânind...» (p. 347) ; «În mare, stele / parcurg distanțe cerești : / ce traseu de-argint !» (p. 350) ; «Norii dansează / ca paingii-n ritual : / își presimt starea.» (p. 353) ; «Pleoapa zorilor / pe ochiul interior, / iar clipește des...» (p. 356) ; etc.

La Piramida Extraplată de Tibissia > Timișoara, duminică, 30 Prier 2023.

→ Continuare din pag. 12

cititorul este condus pas cu pas. Întâlnim aici punerea în scenă a câtorva proverbe și zicători românești: „*Neîncrederea naște neîncredere*”, „*Iubirea adevărată învinge*”, „*Minciuna are picioare scurte*”, „*De ce fugi în spate duci*” , „*Cea mai bună minciună este adevărul*” dar și confirmarea zicerii lui Albert Camus: „*Totul începe prin conștiință și nimic nu are valoare decât prin ea*”. (Albert Camus)

De mici am fost educați să nu ne însușim ceea ce nu ne aparține dar deseori credem că furtul este doar acela material, de bani sau obiecte, uitând că și furtul intelectual tot furt este, furtul unei idei sau al unui plan fiind la fel de grave. Răzbunarea unui furt cu altul nu face niciuna din fapte mai puțin culpabile.

În mod evident mustrarea conștiinței nu poate să apară decât atunci când ești conștient că ai făcut ceva incorect, dar ce ne facem atunci când „incorect” este tolerat devenind „acceptabil” sau „scuzabil” și conștiința aștește spre adormire veșnică?

În lumea de azi, tot mai des, întâlnim mediatizat acel model „scuzabil”, acel așa-zis „acceptabil” fiind considerat semi corect care este dat de vip-urile de cancan. Din păcate atunci când se intervine greșit în mod constant, chiar la noțiunile ce stau la baza

principiilor valorice, prin modele de conduită eronate nu avem cum să așteptăm o mustrare corectă a conștiinței, fie individuale sau colective! Compromiterea valorilor tradiționale și morale, ale familiei, educației și credinței, otrăvesc viitorul pentru că acestea duc la adormirea sau uciderea conștiinței!

O altă lecție pe care ne-o predă autoarea este lecția succesului sau „*La noblesse oblige*” Dacă drumul pentru atingerea piscului celebrității este deosebit de anevoios, greu și plin de obstacole, ceea ce este cel mai greu, odată ajuns acolo, e să te menții în vârful gloriei. Personajul Gloria simte presiunea celor din jur dar și nevoia proprie de a confirma celebritatea de care se bucură, prin măsura talentului său.

Autoarea reușește să aducă cu succes în lumina reflectoarelor momentul de inspirație, intuiția creativă ce se transmite prin acel flux divin, ca pe o linie aproape invizibilă ce separă faima de anonim.

Așa cum creația unui artist este considerată terminată doar atunci când conștiința îi dictează sentimentul de mulțumire și piesa de teatru ISPITELE GLORIEI se sfârșește atunci când scriitoarea Simona Mihașiu simte că mesajul ei a fost transmis și atâta timp cât mesajul ajunge la cine trebuie mai avem „*speranța de salvare a conștiinței*” pentru că speranța moare ultima!- TWUC, LSR, WPAC

POEME

Nicolae VĂLĂREANU SÂRBU

Iubito (glossă m.)

N-am să te iubesc când plâng arinii
În serile cu macii somnoroși,
Prin zile când lacrimi varsă crinii
Și ochii înoată-n verde, frumoși.

Am să te iubesc mai pe-ndelete
Când noaptea e-n patima ruginii,
Și stele-ți coboară lin în plete,
N-am să te iubesc când plâng arinii

Mereu o să îți spun ce n-am mai
spus,
Poeme dulci cu soare-n chiparoși
Într-un crepuscul roșu la apus
În serile cu macii somnoroși.

În grădinile cu mere în pârg,
Fără să înfrunți rana rușinii
În brațe o să te cuprind cu sânge,
Prin zile când lacrimi varsă crinii.

Tu nu știi, ai buzele cărnose
Iar nării copți atât de drăgăstoși
De-a pururi vara-mi pătrunde-n
oase,
Și ochii înoată-n verde, frumoși.

Și ochii înoată-n verde frumoși
Prin zile când lacrimi varsă crinii
În serile cu macii somnoroși,
N-am să te iubesc când plâng
arinii.

De când mă tot cauți

Am cântărit vorbele nefericiților
lumii
și sunt foarte grele,
te simt nedumerită și goală.

Tot mai cred în minunile creației
înaintează cu lumina prin întuneric,
pentru îndoielile care mă stăpânesc
îmi cer iertare.

Sunt dependent de legile societății
și le accept din teama de ceilalți,
nu mă mai înșală aparențele,
dar mă înșală cei ce știu să o facă,
nu-i arăt cu degetul,
dar dacă pot îi ocolesc.

De când mă tot cauți
am încercat să te privesc în ochi,
ochii știu multe și trebuie atent citiți
de fiecare dată până-n adâncul
tăcerii.

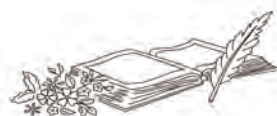
Noaptea și zilele mă scot din umbră
și te acoperă cu lumină,
cerul odihnește pe un nor alb
sub care mă iubești.

când sosește primăvara

sunt plecat în alt anotimp
mă urmărește o veche poveste
în spatele meu zace trecutul căzut
la pământ
nimeni nu știe să-mi spună
când sosește primăvara aceea
fulminantă
în care iubirea e-n muguri și florile
așteaptă
diminețile cu soarele-n ochi

am primit scrisori ca pe vremuri
pe care nu le-am deschis
mi-a fost frică de schimbări
neprevăzute

de mâine începe drumul
tu mă vei aștepta la fântâna de la
râscrucă
cu ciutura plină de dor
în față drumurile anotimpurilor
pline de primejdii
care ne vor împreună

Unde freamătul e dulce

Degetele ei subțiri și lungi
îmi apasă pe dorurile inimii
lăsate să aștepte vindecarea.
Cântecul se naște atât de repede
dintr-un adânc descoperit târziu
între izvoarele dintre colinele
pieptului
unde freamătul e dulce
ca-n frunzele teilor înfloriți
lăsați să se scuture de arome
peste iubiri în trecut.
Serile aproape încurcate-n tăcere
stau la pândă pe poteci neumblate
și caută cu ochii înnoptați
semnele stelelor sudului
pe care oamenii nu le văd,
privesc doar cu mirare și oftează.
Dacă viața n-ar fi atât de frumoasă,
atât de grăbită,
și noi atât de nepăsători
am prețui la timp miracolul ei.

cu mâinile împreunate

învăț cuvintele care capătă
întrupare
lumina lor intră sub piele
carnea absoarbe durerile din lume
cu mâinile împreunate
aștept să pășesc peste pragurile
înalte
tu să nu mă urmărești ce spun
numai Dumnezeu meu știe
cum o să fiu în gândurile ce mă
străbat
și mă recunoaște
după semnele și steaua pe care o
port
dincolo de vorbele mamei
a porțile pământului

AURA UNUI GENIU ~ GEORGE ENESCU

Gheorghe Constantin NISTOROIU

PARTEA I-A

„Zânele care au stat la leagănul lui George Enescu i-au adus – dându-i geniu în loc de talent – un dar foarte incomod...” (Emile Vuillermoz)

La 4 zile de la Adormirea – Învierea Maicii Domnului, respectiv 19 August 1881, deasupra satului Liveni-Vîrnay, care a intrat în veșnicie, din arealul încărcat de legende Dorohoi-Botoșani, s-a pogorât o cometă spre a vesti nașterea viitorului geniu al muzicii George Enescu. Tatăl său, fiu de preot ortodox, arendașul Costache, fost învățător în Vorniceni, era un țăran plin de sănătate și robust. Pornit înspre calea preoției și obștea satului, a ales viața contemplativă.

Maria, fiica preotului Cosmovici, era o femeie frumoasă, evlavioasă și virtuoasă, care după drama pierderii celor 7 copii, George fiind al 8-lea și-a pus toată dragostea în acest vlăstar hărăzit de Bunul Dumnezeu și Fecioara Maria. Părinții s-au mutat la Cracalia, când George avea 3 ani. Micul Jurjac – copilul minune, a început să citească, să socotească adunarea, scăderea și să cânte la vioară până a împlini 4 ani, îndrumat de vestitul lăutar Niculae - Lae Chioru.

Au urmat crochetul, călăria, încropirea unor instrumente, nai, vioară, țambal, contrabas, acompaniate de fluierat. Așa s-a întâlnit cu consoarta cerească – Muzica. Fiind elev silitor, părinții i-au dăruit o vioară cu trei strune. Era o jucărie și copilul minune nu a acceptat-o. A ars-o. A urmat o vioară adevărată. La scurt timp i-a cântat tatălui celebrul vals Valurile Dunării al lui Ivanovici. Gâtuit de emoție, tulburat, cu vocea tremurândă, Costache a strigat: Vei fi muzician!

La vârsta de 5 ani, Costache l-a prezentat la Iași lui Caudella, un elev al lui Vieuxtemps. Acesta l-a privit o clipă și după ce l-a mângâiat ușor pe obraz i-a spus, înfoindu-se ca un păun:

- Ei, micuțule, vrei să-mi cânti ceva?

- Mai întâi cântă dumneata să văd ce știi? Replica lui Jurjac l-a transformat din păun într-un biet curcan plouat..., dar totuși s-a abținut și i-a recomandat să învețe notația muzicală. Ajunși acasă Costache i-a spus hotărât: -„Dacă vrei să faci muzică, trebuie să înveți notele. –Dar tată, muzica se cântă, nu se citește! (Bernard Gavoty, Amintirile lui George Enescu, trad. Romeo Drăghici și Nicolae Bilciurescu, Ed. Muzicală, București, 1982, p. 29)

Un vecin inginer l-a învățat primele noțiuni de scriere muzicală, apoi cu chibzuială a început să citească biografii de Mozart, Saint Saens, Bach..., compunând arpegii cu

multă voioșie. A debutat cu Sonata primăverii pentru pian și vioară, în fa major, de Bethoven, urmată de Simfonii de Mozart, apoi Brahms și Wagner. La 7 ani l-a revăzut fiind împreună cu tatăl său, pe Caudella care i-a spus lui Costache: „Trebuie cultivate darurile acestui copil și trimis la Viena...” (ibid., p. 31)

Știa puțină franceză, iar la pensionul Wiedener-Hauptstrasse, a învățat germana și engleza. Capitala muzicii Viena, fosta Cetate tracă Vindobona, nume provenit de la vânturile puternice, a fost ridicată pe un braț al Istrului – Dunărea, la confluența cu râul Wien, pe dealurile domoale, rude îndepărtate ale Munților Wienerwald. Peste ulițele și grădinile Vienei se răspândeau în puncte cardinale muzica lui Schubert, Haydn, Mozart, Bach și Bethoven.

Despre mama, prezbitera credincioasă și generoasă Maria, genialul compozitor avea să grăiască cele mai frumoase și mai calde cuvinte: „Mama mea era ... mama! O mamă admirabilă, duioasă, prea iubitoare poate. Nu am fost numai un copil răsfățat, ci și un copil iubit peste măsură, până la sufocare.” (Bernard Gavoty, Amintirile lui George Enescu, trad. Romeo Drăghici și Nicolae Bilciurescu, Ed. Muzicală, Buc., 1982)

Mamă! Ce mult și cu drag trebuie rostit numele tău!

Nici un geniu nu este mai mare decât Mama iubitoare!

Mama-Profetul-Eroul-Martirul și Sfântul sunt deasupra oricărui geniu!

O aură te învăluie și parcă din ceruri e urzit și chipul tău!

De pe țărmul Mării, privind goana talazurilor, chemarea ta e un flux și-un reflux.

Pe piscul de Munte chemarea ta e mai intensă.

Ecoul se propagă, parcă mai viu până departe...

Înspre Câmpie chemarea ta se prelinge peste mireasma florilor și zumzetul albinelor, iar peste dealuri se îngână suav cu trilul păsărelelor.

Satul natal cu frumusețile lui de basm, pur și simplu i-au vrăjit copilăria coconului precoce:

„Am crescut în aer liber, în mijlocul animalelor și plantelor, având sub ochi nesfârșite lanuri de grâu, de orz, de ovăz și de porumb, cu fâșii de păduri bătrâne, cu orizont întunecat și sate vechi care se pierd între mesteceni și sălcii...”

Satul meu are o biserică frumoasă ale cărei icoane de aur par că prind viață în fumul de tămâie. Locuim într-o casă mică cu pridvor de lemn... Și acum mai văd țăranii, în cămăși albe cu ilice albastre, cântând în asfințit. Ici, colo câte o fântână cu cumpănă...

Mama era ca și tatăl meu, dintr-o familie de preoți ortodocși. Iată-mă deci de două ori pecetluit: ca om al gliei și ca mistic. Pământul și religia au fost cele două divinități ale copilăriei mele.” (Impresii din copilărie, în op. cit., p. 22,24)

Părinții, după o vreme s-au despărțit, Costache rămânând la Cracalia, iar mama la Mihăileni. Deși muzica țiganilor a exercitat un miraj deosebit pentru micul prinț al Muzicii, dovadă și mentorul său Lae, căroră mai târziu când a devenit un nume-renom în universul muzicii, George Enescu le-a adus respectul său, confirmând însă că „nu există nici un punct comun între arta eterogenă a țiganilor și muzica populară românească, rafinată în cel mai înalt grad și de o bogăție de necrezut.” (ibid., p. 26)

Muzica a fost marea sa chemare și alegere. A fost destinul său încununat de geniu. Muzica – Arta sublimă din descătușeri divine i-a zămislit aura și nemurirea, încununându-l eternității. „Nu a existat niciodată hotare între mine și arta mea. Cred că gândirea, pulsația, viața mi-au fost întotdeauna împletite cu muzica.” (ibid., p. 26)

Numai într-o inimă mare de Român creștin în care pulsează poezia frumoasă, sufletul lui în veșminte ortodoxe, strălucitoare începe să cânte sublim! Când într-un suflet frumos susură poezia pogorâtă din har, toată ființa poetului devine o vibrație a muzicii celeste! Așadar, muzica împletită cu poezia întrupează arta pură prin excelență, în care pulsează Viața cu tot ce are ea pământesc și ceresc, adică cu sublim și divin.

Poeții, Artiștii cu har, dăltuiesc din chipul Nației lor, ipostaze sublime, sacre, întregindu-și Icoana Vieții într-o varietate cromatică, de o frumusețe sonoră, serafică, într-o armonie celestă. În orice mare Poet viază un brav Artist, precum în orice brav Artist se răsfrânge un mare Poet!

Poetul își alege cu grijă, cu migală, cu smerenie și măiestrie cuvintele, înveșmântându-le într-o ținută princiară, în vreme ce Artistul se străduiește să inventeze ritmuri noi, culori sonore, electrizări, vibrații, pentru a atrage mirabil cuvintele astfel găsite în ispita celestă a Muzicii!

„Un muzician compune asemenea poetului; ca și el caută – dibuind cuvinte, silindu-le pe cele mai bune, printr-un fel de incantație, să iasă din ascunzișul lor.” (George Enescu, în, op. cit., p. 97)

Viața este cer și pământ, lumină și umbră, surâs și plâns, muzică și poezie, dor și dorință, rugă și foc, comedie și tragedie, naștere și renaștere, sărbătoare și carnaval, descătușare și fulger, liturghie și armonie, sofianism și filocalie, jertfă și martiriu, trecere și înviere! Maria Matei, frumoasa poetă contemporană, susur din izvorul VIEȚII – MARIA și chibzuială dreaptă de Vameș, cu ochi frumoși și mari ca floarea de măceș, ne-a zugrăvit un crâmpoi de viață, dintr-o zvâcnire, încropită prin câteva sclipiri abisale de stih în, Carnaval: „Un carnaval e viața/ Cioplită-n măști, zidită-n comedie/ Purtând pe umeri veșnica sâmbrie/ În răs și-n plâns,/ În toi de noapte sau spre dimineață/ E totuși viață!”

În Parnasul lui Euterpe – Viena, l-a cunoscut direct pe Brahms, care era încântat de micul prinț român, ce a fost admis excepțional la Conservator, la 9 ani, urmând vioara. Profesorii erau eminienți. Accentul lui Jurjac a căzut însă pe armonie. A compus până la 11 ani variațiunile, sonata, rondoul și uverturi inspirate de Wagner, învățându-le și memorându-le pe dinafară. Avea o memorie fantastică. Toată ființa lui armonioasă era personificată de muza muzicii.

„Îmi trece prin minte multă muzică și nu uit niciodată nici o notă... Nimic pe lume nu mă atrăgea mai mult decât muzica; experiențele pe care le făceam în diferite domenii hrăneau și dezvoltau pasiunea mea pentru universul sonor. Adevărul meu era muzica.” (ibid., p. 38)

A urmat Parisul drept reședință, când el se afla atunci într-o fază strălucitoare, dar Conservatorul era la polul opus față de cel vienez. Totul prăfuit. Colbul stăpâna de la sălile de clasă până la cabinetul directorului. Consternat micul prinț valah și-a clătit des privirea cu miracolul Patriei sale dragi.

„Priviți lanțul Carpaților și câmpia Moldovei. De o parte munți uriași, vâgăuni, pământuri vulcanice. De alta, văi cât

cuprind ochii, cascade și acea câmpie atât de greu de descris cui nu a văzut-o niciodată și care, totuși nu are nimic neobișnuit. (Bernard Gavoty, op. cit., p. 22)

L-a întâlnit pe Massenet, care i-a recomandat contrapunctul, predat de Gedalge. Acesta l-a primit cald, afectuos, apoi examinându-l sumar a grăit bucuros: „*Va fi un compozitor!*” Prințul valah care la 11 ani cânta magnific, atât la vioară cât și la pian, a preferat să compună. Cu Massenet a lucrat la clasa de vioară 3 ani. Profesorul era un om spontan, natural, spiritual.

Într-o zi un indiscret i-a spus:

- Ce ciudat! Îl vorbiți foarte mult de bine pe Reyer, și Reyer spune mult rău de dumneavoastră! ...

- Ei, zise Massenet, nici unul dintre noi nu spune ce gândește! (ibid., p.43)

Într-o zi cu soare, de bun augur pentru Enescu, Prințesa Marta Bibescu l-a prezentat pe prințul Muzicii lui Edouard Colonne, întemeietorul concertelor Chatelet. La Paris s-a bucurat de prețuirea colegilor Schmitt, Halphen, Malherbe, Laparra, Maurice Ravel. Ultimul a scris o Uvertură la Șeherezada pe care a cântat-o cu strălucitul coleg Enescu.

La 15 ani și jumătate, George Enescu a scris Poema Română. Era încărcat de emoție și de dragostea adolescentină, care și-a pus amprenta pe libertate și pe spiritul său de creație, făcându-l să vibreze prin toate coardele simțirii în care să se înfiripeze apoi toate armoniile cerești. A pornit ușor în compunerea Poemei cu câteva scânteii zvăpăiate din copilărie...

„*Suita începe prin redarea unei serii de vară... sântem în ajunul unei sărbători... se aud clopotele sunând pentru vecernie și, prin ușa larg deschisă, cânturile preoților. Apoi se lasă noaptea cu lumina limpede a lunii... În plină tăcere răzbate deodată cântecul unui păstor, depănându-și în depărtare o doină nostalgică. Totul se schimbă atunci, luna se învâluie, furtuna izbucnește, apoi încet, încet furtuna s-a potolit, cocoșii cântă... Iarși clopotele... toți se prind în joc și, ca sfârșit imnul național român.*” (Bernard Gavoty, op. cit., p. 49)

Primul care i-a dirijat Poema Română, fiind chiar marele Colonne. A fost un regal cu frenetice aplauze, cu multe săgeți, dar și cu multe intrigi. De la fereastra lui selenară, Bethoven savura cu un zâmbet dulce, armonia simfonică, lăsându-și ușor capul său mare pe mână stângă și privind intens la tânărul valah frumos, răscolitor ca un Apollo, care răsfira lumina lunii de pe clape și cu un gest de curtoazie cavalească a început a cânta angelic, vibrând bolțile de azur ale cerului.

În anul 1897, a compus Sonata I pentru pian și vioară, Suita I pentru pian în stil vechi și Trei melodii. Deși lucrările au fost excepționale, faptul că aparținea unui adolescent de 16 ani au fost întâmpinate totuși cu o curiozitate rezervată.

Unui astfel de geniu îi trebuie timp pentru a fi mai puțin tânăr! Adolescentul valah, având frunte carpatină, cu chip armonios, parcă conturat de marele Rubliov, cu ochii mari, frumoși, deschiși să intre întreaga simfonie a lumii, a crescut admirabil în universul imperial al Muzicii, în tărâmul muzicii sale, alături de nostalgia mirifică a frumuseților natale, princiară, astfel că la 19 ani, Adonis, tracul de frumusețe zeiască iubit de inegalabila Afrodita, putea să-i spună cu venerație junelui Enescu: „*Sărut mâna Magistrel!*”

„Chipul îi era marcat de noblețe, fruntea boltită, cu o

meșă suplă pe partea dreaptă, nasul acvilin, ovalul figurii perfect..., digitația uimitoare, cu suplețea unică a mâinii drepte care mlădia arcușul fără nici o dificultate în cele mai variate ritmuri. „Meșteșugul” său consta în contopirea cu instrumentul într-o singură entitate.” (Zoe Dumitrecu-Bușulenga, Contemporanii mei Portrete, Ed. Nicodim Caligraf, 2019, p. 9-10)

Toată viața lui, chiar de i-a fost scurtă, geniul său a transformat-o într-o lungă și nemuritoare poveste. A pendulat între voință și căutare, între muzică și compunere, între neliniștile geniului și existența strălucită, între torențele muntelui și adierea de zefir a câmpiei, între emoție și vibrație, între farmec și esențial, între frumusețe și iubire.

A crea frumos înseamnă a iubi sublim! Dar a crea frumos înseamnă și să aparții acelei Patrii, hărăzită de Dumnezeu și de Maica Domnului, unui Neam, unei Nații, unui Popor demn de Strămoșii lui pământești și de Străbunii lui cerești. Unul dintre Corifeii duhovniciei ortodoxe daco-române, de o frumusețe fizică și spirituală cum numai Sfinții Părinți se aseamănă până la identificare în icoanele lor, Părintele Arsenie Papacioc, grăia însofletit și frumos despre neamul nostru.

„Sunt foarte convins că poporul daco-român va avea o misiune istorică. Neapărat biblică. Comparându-l cu toate popoarele, este cel mai adaptabil prin fire, prin moși și strămoși, biblic, în sensul că, poporul acesta, de la naștere a suferit și suferă încă din partea dușmanilor. Și el totuși se menține și, în plus, a născut atâtea valori. Un Eminescu în literatură, Brâncuși în sculptură, Enescu în muzică, considerând că arta, poezia, este o prorocie, la urma urmei.” (Părintele Arsenie Papacioc, Cuvintele unui apostol al iubirii, Ed. Sofia, București, 2023)

Părintele nostru drag – Patriarhul Mării Albastre, poate să fie completat cu precizarea altor valori inestimabile : Zamolxe, Orfeu, Homer, Deceneu, Platon, Aristotel, Socrate, Dionisie Areopagitul, Ioan Casian, Petru Cercel, Nicolae Olahus, Dimitrie Cantemir, Andrei Șaguna, Varlaam, Coresi, Dosoftei, N.Densușianu, B.P. Hașdeu, Ciprian Porumbescu, N. Grigorescu, Arsenie Boca, Nae Ionescu, Petre Țuțea, M. Eliade, M. Vulcănescu, Radu Gyr, Andrei Ciurunga, Aron Cotruș, Sofian Boghiu, Constantin Galeriu, Ioan Ianolide, Valeriu Gafencu, Mihail Diaconescu, Dumitru Stăniloae ș.m.a.

Lângă marile genii, Dumnezeu a așezat într-o jertfă, iubire, demnitate, cruce și înviere, Profeții, Mamele, Eroii, Martirii, Mărturisitorii și Sfinții, de-a lungul timpului și mai cu seamă în secolul XX, prin Mișcările de Elită spirituală precum: Rugul Aprins, Oastea Domnului, Tineretul Creștin- Ortodox.

„Enescu revarsă neconținut asupra-ne bogăția de unde sonore care i-a covârșit ființa și pe care le-a dăruit de-a lungul vieții sale oamenilor, cu o generozitate inegalabilă. A trăit muzica, emana muzică, ființa lui însăși era o armonie muzicală. Unde intra el, intra și pacea, pacea inefabilei arte a sunetelor, aceea care înobilează și înalță.” (Zoe Dumitrecu-Bușulenga, Contemporanii..., op. cit., p. 9)

Marele George Enescu a fost un muzician complet, prin capacități interpretative infinite, atingând culmea muzicii prin cele trei remarcabile performanțe: violonist, pianist și dirijor. „Printr-o magie indefinibilă, maestrul devenea vioara, iar vioara devenea maestrul... Totul devenea incantație, lumea vibra parcă de lumină, de căldură și culoare, ca pe vremea când divinitățile miturilor antice

mânuiiau instrumentele lor... Cu gravitate, ca și cum ar fi oficiat într-o catedrală, își modera „tempi”, dădea sunetelor o anume solemnitate, închizându-le, parcă, pe fiecare în sine, într-un fel care-l apropia extraordinar de modelul său suprem.” (ibid., p. 10-11)

Toată ființa lui parcă nepământească de o percepție rarisimă participa la muzica lui cerească, transfigurând muzica în scilipiri serafice de o frumusețe adâncă și de o stranie intonație încât simțurile multora se prăvăleau în neant fără să prindă detaliile. Pur și simplu te fermeca! Așa a fost fermecată și studenta de la Conservator, apoi profesoara emerită și scriitoarea rafinată Zoe Dumitrescu-Bușulenga, care i-a făcut cea mai amplă radiografie muzicală, maestrului nostru.

„El construia, cu sunete, arhitecturi celeste. Supunea ritmurile ca un poet stăpân pe cele mai variate tipuri de versificație... Pe podium nu a avut niciodată partitură. A dirijat totul din memoria aceea fabuloasă... Cu mâinile crispate într-un chip anume, cu trei degete strânse, iar cu cel mic și arătătorul îndoit, el părea să țeară cu încordare ițele melodice ale edificiului pe care-l construia, desenând volumele armonice, subliniind grupele timbrale, stăpânind inegalabil orchestra... Transfigurarea totală dădea operei conduse de el unicitatea.” (ibid., p. 12-13)

Vioara magică s-a prins îmbujorată de gâtul puternic și delicat, ca o îndrăgostită focoasă sub ochii lui ce se aprind și licăresc deasupra mâinii albe, unice care descrie arabescuri de aur în imagine constelații ce cad pe pământ în nestemate rubine și mărgăritare de lumină. Undeva, aproape și departe, o Femeie frumoasă privește cununa de stele deasupra Luceafărului ei, picurându-i zămbetul de pe buzele pline de nectar. E principesa consoartă Maria Cantacuzino, cea iubită mult de muzician și totodată de filosoful metafizicii creștine...

Maestrul a smuls sunetele din carapacea gloriei lor înspre chemarea Sonetelor, strecurându-le mrejele armoniei celeste, răscolitoare de o incantație sacerdotală și o cromatică splendoare. Notele mărunte și armonioase scrise de mâna lui zeiască urcă și coboară portativele chemate de atracția Zburătorului muzician. Nerăbdarea gloriei țâșnește din arcuș și vioară, din mâna pianissimo și din inima-meteor, pogorându-se cardinal înspre public și înspre zările omenirii.

Răscolind lumina Lumii de pe clape, degetele fahirice înfrățesc alte note, strecurându-se printre clapele alb-negre, lumini aurii și umbre argintii, ca un suspin de îndrăgostit, ca un surâs înlăcrimat de zână, electrizând astfel toate sonoritățile profane și celeste. Revolta creației atipită undeva pe brațele coardelor diafane fu trezită de tremurătoarele lui mâini cu degete magice, deșteptându-și privirea spre sala arhiplină ce aplauda și vuia frenetic, dând gloriei, patima și patina sa.

Mulțumim permanent Bunului Dumnezeu, Duhului Sfânt, Mântuitorul Hristos și Maicii Sale Maria, fiindcă ne-au binecuvântat în toate timpurile Patria cu multe și diverse Genii celeste!

O ANTOLOGIE DE AVTOR

Gheorghe Andrei NEAGU

Mărturisesc sub imperiul unei surprize extrem de plăcută că doamna Camelia Iuliana Radu, mi-a trimis un volum de poezie bilingv, sub titlul SCHIMB DE NOAPTE, apărut la editura Avalon din Cluj- Napoca în anul 2023, prefațat de Ovidiu Pecican. De la primele rânduri, acesta captivează atenția cititorului și îl determină să urmărească atent "rețetele poetice" cuprinse în volum. *"Schimbul de noapte este o antologie de autor. Ea vine la capătul unor experiențe și după circa douăzeci de volume publicate până astăzi de o autoare ajunsă la deplină maturitate."* Și, pentru că autoarea nu a prins în volum nimic autobiografic, am aflat despre domnia sa că a publicat prima poezie într-o antologie de copii „Crisalide” încă din 1969, la doar opt ani. Născută în Slatina, își dezvoltă calitățile artistice pe meleaguri brăilene. Reporter TV pentru emisiuni de copii ia o mențiune pentru pictură în anul 1970 la UNICEF.

După revoluție a devenit ploieșteancă și jurnalist la Jurnalul de Prahova, publicând în numeroase reviste literare – printre care și Oglinda Literară – poezii publicând până în prezent peste douăzeci de volume. Bineînțeles, că a obținut numeroase premii literare, recunoscându-i-se astfel valoarea discursului poetic. Remarcată de Felix Nicolau, Traian T. Coșovei, Alex Ștefănescu, Daniel Cristea Enache, autoarea îmi trimite volumul Schimb de noapte, care m-a surprins plăcut. Cum să nu te entuziasmezi, atunci când descoperi formulări poetice de genul „...bolnavii dorm aliniați/ lumina are privirea stinsă/ din vreme în vreme auzi hârșăitul papucilor/ pe cimentul rece/ capătul culoarului fixează ușa spre lift/ o poți lua în sus sau în jos/ ușa este întredeschisă.

De fapt poeta nu folosește metafora decât ca o formă de ansamblu. Să privim înlăuntrul poeziei „În uterul poeziei”, „ninge/ cine știe/ poate mâine/ undeva/ în oraș/ un om de zăpadă va prinde viață” – pag.90. Poezia scurtă șochează prin titlu ce pare a fi fără de legătură cu textul care urmează. În realitate, dacă te lași furat de cuvintele simple, parcă vezi cum în noapte prinde viață un om de zăpadă. DINCOLO DE FUGĂ este o esență concentrată de înțelepciune: „trupul rațiunea și sufletul/ degeaba au fost născuți frați/ dacă se ceartă de fiecare dată/ și merg la școli diferite/” La pag. 112 din volumul prefațat de Ovidiu Pecican, drept o antologie dăm peste poezia „Sora mea mai mică stă pe scară”. „Sora mea mai mică visează să se mărite/ în fiecare seară/ spală păcatele orașului/ frecându-și bine pielea/ cu apă de ploaie și detergent lichid/ subsuorile ei miros a mere/ și a deșeuri petroliere”. La pag. 40, găsim o poezie din două versuri care nu are nici măcar titlu „lumea s-a micșorat când ai venit acasă/ încăpea toată sub lumina unui bec”. De ce vă îndemn să citiți o asemenea antologie? Pentru a vedea cum se construiesc din cuvinte simple stări ce sensibilizează sufletul cititorului. Există și sensuri metaforice cum ar fi : „trupul meu a încetat să mai asculte de mine/ sătul și plictisit de tropăitul chirișului de la mansardă/” Dacă răsfoiești acest volum, ai să dai peste titluri ce stârnesc curiozitatea. Chiar prefața se numește „Patrula lirică”. Și asta pe bună dreptate.

Dacă ar fi să citim doar titlurile de poezie din cuprinsul acestei antologii, am rămâne adeseori mirați și surprinși de tâlcul ascuns al unor stări poetice gata să izbucnească, într-o metaforă surprinzătoare.

**Florina Rodica
DENUȚ**

POEME DE APRILIE

NENĂSCUTĂ

M-am născut,
nenăscându-mă în văile umbririi,
când nașterile mele erau inundate
în spații pustii

Am sufocat tristețea frunzelor din
mine
ca un bumerang pe unica-mi piele,
exagerând născarea-mi,
ca într-un miracol unic
în brațele lui Dumnezeu.

Locul meu singur;
privește moartea fascinantă
a fricii mele curioase.

Fereastra mea spre tine,
este unicul testament
spre un viitor în cuvinte
plecând într-o venire nevenită,
din dragoste jucaușă,
complexă și prețioasă,
dintr-un careu încă viu...

Vorbind cu tine
aud ecoul singurătății mele singure
lângă ceașca de cafea,
fierbinte nemurindă.

Arunc ceasul timpului
furând fericirea din amintirile
trecute,
complice între ele
jucându-se în iubiri
cu fantasme...
motivând
rațiunea
mea
rebelă.

MALURI

Mă zbat printre malurie mele
croite printre stânci și dor
descumpănită de harul senzațiilor
dintre neguri care mor.

Privirea-ți taioasă
mă devorează în timp
în loc de lacrimi
îmi curg cuvinte
care spala maluri.

Magia nemuritoare
își face loc în zațul unei mări
pierdute
într-o haltă pustie și crudă
așteptându-te pe o undă
în praguri de gutui
care stau cu sufletul
pictând emoții
pe o frunză

ÎMBĂTATĂ DE IUBIRE

Îmbătată de iubire
inima a început să iasă
bătând,
iar privirea a luat calea nopții
zâmbetul a înghețat pe o
buturugă
când cuvintele s-au luat la
plimbare
cu sorții
doar gândul învelit în cearceaful
ud
mă ia la întrebări
la care
nu pot
să răspund
încă.

Chiar nu știi cât te iubesc, oare?

LA BRAȚ CU TIMPUL...

prin tăcerea-ți tăcândă
îmi plimb felinarele minții
la braț cu timpul rupt
în felii de priviri însingurate.

așteptându-te,
mi-am oprit dimineața zburândă
în spatele ușilor aurii
și a ferestrelor argintii,
închise.

am colorat,
tăcerea tăcută
pe sub mână
în izvor de cuvinte...

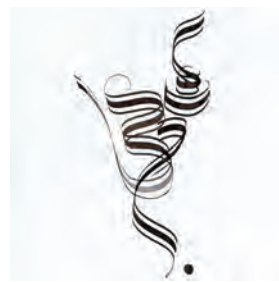
și am un singur gând
și un dor nebun
să mă pot juca
cu Dumnezeu!

ÎN CER

Când orizontul tău se-asternă
și liniștea îmi domolește visul
cu zâmbetul crescut în mine
tu mă plimbi prin valea cu povești,
fără abisuri.

Când ploaia-mi cade pe cuvânt
și când zambila-n mir e îmbrăcată,
atâția ani unde-am întârziat...
mă-ntrebi mereu, dar eu în gând,
vreau să te mai aud odată.

Atâtea goluri sunt în cer
și-n întunericul hârtiei albe
și numai gândul tău să mă asculte
e în altarul înghețat în adevăr
și-n ale noastre prea umile șoapte.

UNIFORMA MILITARĂ, TRADIȚIE ȘI SIMBOLISM

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Cunoaștem desigur efectul pe care o uniformă militară îl produce într-un context social. De-a lungul istoriei această prezență a reținut constant atenția celor din jur, mai ales a doamnelor și domnișoarelor, iar copiii au reacționat în felul lor candid și fermecător la vederea uniformei. Sigur, totul este foarte explicabil prin faptul că uniforma, aflată de regulă pe corpul suplu al unui tânăr ofițer, dădea acea notă de virilitate care impresionează, dar nu trebuie să neglijăm nici mesajul subliminal transmis de semnele și însemnele care definesc acest concept, cel care a inspirat și restul societății, iar aceasta, la rândul ei, a folosit din plin efectele despre care vorbim și le-a tradus în moda masculină, în sensul larg al cuvântului, cel puțin prin abordarea unor distincții (medalii, ordine sau decorații) provenite din tradiția militară.

Dar pentru a înțelege mai bine acest subiect consider că trebuie să „descoperim” mai întâi ce reprezintă piesele componente ale unei uniforme, precum și accesoriile acesteia însă nu înainte de a face precizarea că în mod tradițional un luptător indiferent de timpul în care a acționat avea asupra sa două tipuri de arme: unele defensive precum coiful, platoșa, scutul, apărătoarele gambelor sau ale brațelor, dar și încălțăminte de luptă. Este nevoie de această precizare deoarece în mod simbolic vom găsi la și uniforme actuale indicii despre aceste specificități.

Primul element de remarcat al unei uniforme este **CASCHEA** (et.fr. *casquette*) numită cam impropriu și chipiu sau coifură, ea fiind urmașa coifului (cască) pe care luptătorul o purta pe cap pentru a se proteja de unele dintre loviturile care-l puteau scoate prematur din luptă. Știm însă că aceste elemente ale echipamentului de luptă purtau semne și însemne care-l individualizau pe luptător (panașe de diferite culori, blazoane sau cifru atunci când erau purtate de un rege. În contemporaneitate, cascheta are și acest rol de a ne da informații despre purtătorul ei. Dacă privim culoarea stofei din care este făcută vom ști din ce armă face parte purtătorul, iar dacă privim culoarea paspoalului (fr. *pasepoil*) vom afla specialitatea militară în timp ce însemnele metalice sau din fir dau indicii despre gradul purtătorului sau pregătirea de specialitate. Un „amănunt” relevant pentru tradiție este cozorocul caschetei, cel care împreună cu salut militar

simbolizează gestul de pace pe care cavalerii din Evul Mediu îl făceau prin ridicarea vizierei coifului.

Importanța caschetei ca demnă urmașă a coifului este dată și de faptul că un militar îmbrăcat în uniformă are privilegiul de sta acoperit, inclusiv în fața unui rege, căruia îi dă onorul folosind salutul militar specific. Este adevărat că în unele armate salutul militar se poate da și fiind descoperit însă aceasta nu înseamnă, din păcate, decât că nu este cunoscută tradiția.

Cea mai importantă piesă a uniforme este însă **VESTONUL** (fr. *veston*) obiect diferit prin croială și material de orice altă variantă specifică (sacou, frac, smoking sau cardigan). În primul rând vorbim despre materialul din care se confecționează vestoanele! Este cea mai bună și rezistentă stofă deoarece este menită să facă față unor solicitări extreme una dintre acestea fiind folosirea ei zilnică în condiții de regulă foarte grele. Apoi aducem în discuție croiala! Vestonul este croit în stilul pe care acum îl numim *slim*, adică strâns pe corp, deoarece această croială se consideră necesară fiindcă cel care-l poartă va trebui să înfrunte astfel îmbrăcat și condiții vitrege neavând posibilitatea de a se schimba funcție de starea vremii. Are patru buzunare deoarece purtătorul va avea nevoie de tot felul de obiecte pentru a-și îndeplini misiunea: hartă, caiet de însemnări, lupă, busolă, unele obiecte personale, etc... și nu are posibilitatea de a trimite după ele atunci când apare nevoia lor.

Vestonul are epoleți, iar aceștia precizează clar poziția ierarhică, dar și apartenența la una din arme. De fapt epoletul este și el descendentul unei realități istorice vechi. Deși dicționarele moderne dau ca etimologie limba franceză (*épaulette*) cuvântul vine din greaca veche (*epola*) și atunci, în antichitate, însemna apărătoarea umărului drept al luptătorului, cel care avea în mână stângă scutul, iar în mână dreaptă sabia sau sulița însă umărul îi era vulnerabil și o simplă lovire a acestuia îl scotea din luptă. Așadar apare ca absolut necesară o protecție a acestui umăr, iar ea se va numi epola și o putem vedea foarte bine pe vechile vase de ceramică din epocile respective. Cu timpul, această componentă a sistemului defensiv va evolua, iar în Evul Mediu le vom găsi pe ambii umeri ai armurii mult mai funcționale, dar și mult mai evidente deoarece acum ele trebuiau să protejeze împotriva unor lovituri foarte puternice executate cu lancea mânăuită de un cavaler aflat pe un cal în galop. Epoletul uniforme a evoluat în timp, iar această evoluție o putem urmări și astăzi privind nu numai exponatele din muzee ci și uniforme de gală, cele care mai păstrează încă amintirea epoleților cu ciucuri din fir aurit.

Nasturii uniforme sunt metalici având și ei însemne care conferă indicii despre arma căreia îi aparține uniforma sau despre apartenența purtătorului la una din structurile militare statale ori particulare. De regulă nasturii sunt confecționați într-un mod special fiind de culoare aurie la uniforme aflate în uz și brunați (negri sau cenușii) la uniforme purtate pe câmpul de luptă. Trebuie precizat și faptul că vestonul se poartă, obligatoriu, încheiat la toți nasturii, de regulă cinci la număr, dar pot fi și mai mulți sau chiar la două rânduri.

Centura cu diagonală este descendentă acelei centuri

care asigura purtarea sabiei, un obiect destul de greu, care aveau uneori cam cinci kilograme și se purta pe șoldul stâng deoarece era scoasă cu mâna dreaptă și prima mișcare era una de parare au unei eventuale lovituri din partea adversarului. Pe partea dreaptă a centurii era de regulă o a doua armă ofensivă respectiv daga cea care se mâniau cu mâna stângă fiind special concepută pentru acest rol.

Dacă la uniforme din vechime diagonala trecea de pe umărul drept spre șoldul stâng unde se afla sabia, la uniforme moderne diagonala trecea invers deoarece pistolul era purtat pe partea dreaptă. Desigur funcție de nevoi au fost și alte conformații ale centurii cu diagonală, iar uneori a fost uzată și centura cu două diagonale deoarece susținea nu numai arma din dotare ci și baioneta, lopata de infanterie sau gamela cu apă. Interesant este și faptul că acest accesoriu, centura, este considerat ca fiind benefic pentru păstrarea temperaturii corpului pe timp de iarnă studiile arătând că purtarea centurii, bine strânsă, crește temperatura cu trei grade ceea ce în condiții vitrege contează foarte mult putând face diferența între viață și moarte. Foarte frecventă mai ales la gradele inferioare este centura simplă încheiată cu o paftă având însemnul armei din care face parte luptătorul și, deseori chiar, stema țării, având ca scop purtarea cartușierei, a baionetei sau a lopeții de infanterie. Mai există și centura de ceremonie, confecționată din mătase, de regulă de culoare aurie, care are însă un rol decorativ și amintește de permanența acestui obiect pentru uniformă.

Sunt însă și uniforme la care nu se poartă centură de nici un fel, deoarece militarii aparținând flotelor fluviale, celor maritime, dar și militarii din aviație nu poartă nici sabie nici lopată sau cartușieră acestea fiind specifice armelor de uscat. La aceste uniforme, atunci când protocolul obligă la ținuta de ceremonie purtarea spadinei sau a stiletului aceasta se face prinzându-le de cureaua pantalonilor prin niște bretele special concepute.

EGHILEȚII. Componente aproape nelipsite de la ținutele de ceremonie aceste accesorii au un istoric foarte interesant, dar și o tradiție de peste două sute de ani. Napoleon Bonaparte văzând că mareșalii și generalii din consiliul său de război nu-și notează cele discutate și probabil că nici nu-i bănuia de memorie excepțională le-a ordonat acestora să vină la discuții cu un creion și un carnetel pe care să-și noteze cele discutate. A fost o oarecare derută deoarece uniforme de atunci erau și așa destul de încărcate, iar obiectele odonate nu-și găseau locul adecvat fără să strice ansamblul impresionant al uniformei. Doar că iubitele sau soțiile generalilor au găsit o soluție și au imaginat câteva fireturi aurite prinse de umăr, iar la capătul acestora era atașat creionul, pus și acesta într-un toc metalic de culoare aurie. Acesta este istoricul eghileților cei care și acum amintesc prin formă și culoare de utilitatea lor pierdută în prezent, dar rămasă ca element decorativ al ținutei de paradă.

Tot pe veston se prind și insignele, medaliile și ordinele. Insignele, cele care arată nivelul de specializare profesională, studiile sau calificările purtătorului se prind pe partea dreaptă a vestonului, iar medaliile și ordinele pe partea stângă. Sunt desigur și unele abateri de la

această regulă, mai ales atunci când ordinele și medaliile sunt în exces și este admisă purtarea lor și pe partea superioară a pantalonilor, dar tot pe stânga, așa cum vedem la generalii nord-coreeni.

Un lucru foarte important este semnificația medaliilor și a ordinelor! Medaliile simbolizează rănilor primite pe câmpul de luptă, iar ordinele victoriile obținute în slujba patriei, din această cauză medaliile militare nu se acordă civililor însă ordine de tip militar sau altele reprezentative pentru existența unui stat pot fi acordate oricui, inclusiv străinilor. Acestea se poartă numai pe pieptii vestonului sau a hainei deoarece au semnificație obținerii lor prin lupte în care cel distins cu astfel de însemne a luptat curajos față în față cu inamicul. De asemenea ordinele au diferite grade (ex. Ordinul național „Steaua României” abrogat în 1948 și reînființat în decembrie 1998 are gradele de Cavaler, Ofițer, Comandant (Comandor), Mare Ofițer, Mare Cruce și Colan) și este bine de știut că un astfel de ordin dacă este în grad de *cavaler* nu poate fi acordat decât ofițerilor cu grad de maximum căpitan, cel de *ofițer* gradelor superioare până la colonel și doar cel în grad de *comandor* poate fi acordat coloneilor, cel de *Mare Ofițer* sau *Mare Cruce* și *Colan*, generalilor sau șefilor de state care prin Constituție sunt și Comandanți Supremi ai armatelor naționale chiar dacă sunt civili. Desigur însemnele acestor ordine sau medaliile sunt destul de voluminoase, prin urmare ele sunt purtate în întregul lor numai în situații speciale atunci când ceremonialul specifică acest lucru și este obligatorie marea ținută. De aceea, în mod obișnuit pentru a se simplifica portul lor au fost create miniaturi ale însemnelor, iar mai apoi au fost introduse în circuit baretele, acelea care prezintă culorile specifice însemnelor și pot fi purtate foarte ușor chiar și la uniformă de serviciu.

PANTALONII de uniformă au două forme de bază: pantalonul pentru cizmă și pantalonul numit larg, pentru pantof sau gheață situație specifică armelor de uscat deoarece singurele care nu poartă cizme (ex. marina sau aviația) au doar pantaloni largi. Un lucru interesant la pantalonul de uniformă este vipușca (et. rusă) acea fâșie foarte îngustă de postav, cusută ca garnitură de altă culoare decât pantalonul, aparent pentru a masca mai ales cusătura exterioară a pantalonilor. De fapt adevăratul rol al vipuștei este să ușureze alinierea mâinilor militarilor atunci când se fac exerciții de defilare cu rânduri largi. Fără un asemenea reper pe care trebuie așezat degetul mijlociu (medius) ar fi foarte dificil să dai impresia de aliniere mâinilor, cele care se observă foarte ușor din exterior.

Lampasul (et. rusă: lampas) este la rândul său tot o fâșie îngustă de postav, panglică sau șnur cusută pe latura exterioară, în lungimea pantalonilor, deosebită însă de vipușcă deoarece este mai lată și, de regulă, destinată ca element decorativ uniformelor de generali. Culoarea vipuștei sau a lampasului indică apartenența la categoria de armă, arme terestre, roșie, aviația, albastru, marina, ultramarin, etc...

ÎNCĂLȚĂMINTEA. Încălțăminte de un militar reprezintă, în primul rând, o formă de protecție pe timp de luptă. Încă din cele mai vechi timpuri, luptătorul își proteja picioarele purtând o încălțăminte rezistentă, de

bună calitate deoarece ea trebuia purtată timp îndelungat în condiții grele de exploatare, respectiv frig, căldură excesivă, teren accidentat sau mocirlos. Este executată din materiale de foarte bună calitate pentru a rezista în procesul exploatării, dar și pentru a proteja piciorul de eventuale infecții micotice sau alte posibile afecțiuni precum degerăturile sau fracturile oaselor tarsiene destul de frecvente mai ales la parașutiști. În principiu, întâlnim trei forme de încălțăminte: pantoful, gheata (bocancul pentru câmpul de luptă) și cizma fiecare cu modalități diferite de folosire. Pantoful este destinat folosirii zilnice pentru ținuta de serviciu și are întotdeauna un format clasic fiind ferit de influențele modei, dar perfect adaptat unei ținute de tip clasic. Gheata este folosită pe timp rece sau, împreună cu centura cu diagonală, dar și port-hart, în misiuni de antrenament pentru luptă, convocări tematiche, ședințe de tragere cu armament real în poligoane ori la unele ceremonii care implică defilarea. Bocancul este mult mai bine adaptat condițiilor reale ale câmpului de luptă și are, de multe ori, elemente specifice precum unele buzunare, tălpi mai groase, dar foarte flexibile sau o turească mai înaltă decât de obicei.

Cizmele sunt de fapt fostele apărătoare de gambă, metalice la armurile medievale sau din piele groasă în antichitate, menite să apere gambele luptătorului, zone foarte vulnerabile pe timpul luptelor. Vor fi emblematice pentru cavalerie, dar vor rămâne în exploatare și mai târziu fiind preluate de toate armele terestre. De altfel, cizmele au fost multă vreme formate din două părți: bocancul propriu-zis și o turească din piele groasă, de vită, care se prindea cu câteva curelușe de bocanc. Modelul mai poate fi văzut și acum la cizmele numite *bilghere*, un model care face trecerea către acest gen de încălțăminte așa cum îl știm în prezent și care are carâmbul foarte moale pentru a putea fi ușor încălțată. Despre vechimea acestui concept, *cizmă*, vorbește însuși cuvântul turească (et. necunoscută) cel care inițial definește apărătoarea gambei și așa cum ne spune chiar marele Crangă uneori era făcută din scoarța unui copac, iar ceva mai târziu apare și sub forma unui ciorap fără talpă, făcut din dimie sau din postav, care îmbracă piciorul de la gleznă până la genunchi.

În general încălțăminte este considerată ca fiind element defensiv și asta pe bună dreptate deoarece avem cel puțin un exemplu în istorie când o armată care lupta în mod tradițional desculță va fi indisponibilizată fără prea mari probleme de logistică prin dispersarea pe câmpul de luptă a numiților „colți de dragon” care de fapt erau un fel de pioane aruncate din avion. Este vorba de conflictul italiano-etioopian (1935-1936) când armata etiopiană a fost incapacitată prin această metodă simplă, dar extrem de eficace mai ales că materialele au fost ulterior recuperate de italieni.

Putem vedea însă pe vasele ceramice din antichitate luptători desculți! Ei bine, aceștia nu sunt soldați, ci sportivi sau gladiatori care luptau pe un teren foarte bine amenajat, cu o suprafață specială având un strat gros de nisip.

Este bine să amintim și faptul că de-a lungul timpului moda masculină, mai ales după intrarea în contemporaneitate, a exclus culorile tari (roșu, galben,

verde, albastru) promovând culorile neutre precum negrul, albul sau gris-urile în diferite nuanțe. Numai uniforme militare au păstrat în folosință culorile tari uneori chiar în combinații oarecum sfidătoare, roșu cu galben sau albastru, verde cu galben și altele... Uniforma de culoare kaki a fost introdusă pentru câmpul de luptă de englezi în 1846, când un contingent militar britanic de cercetași care purtau tunici roșii staționat în Lahore (Pakistan astăzi, India pe atunci) a adoptat culoarea numită khaki pentru uniforme soldaților și ofițerilor. De fapt nu era încă o uniformă, ci doar o adaptare la teren, comandantul aceluia corp, Harry Lumsden, folosind pânza albă de Lahore, pe care a tăvălit-o prin noroi și cu ea a acoperit militarii făcându-i astfel greu observabili în teren. De altfel și numele *khaki* provine din limbile *urdu* și *persană* și înseamnă „culoarea pământului” fiind vorba de pământurile specifice zonei aride de acolo. Cum succesul respectivelor „uniforme” a fost unul semnificativ, ulterior culoarea kaki a fost adoptată și de alte trupe britanice, până când a fost folosită și de alte armate ale lumii, motivul fiind destul de simplu: uniforme kaki oferă un bun camuflaj în mediu și o persoană astfel îmbrăcată este mai puțin vizibilă.

În prezent însă trupele aflate pe teatrele de operațiuni au uniforme de luptă mult mai bine adaptate nevoilor de mascare, dar și de rezolvare a complexității acțiunilor din teren, chiar dacă uniforme de serviciu sunt de culoare kaki.

Desigur, în mod absolut firesc, după un timp și civilii au adoptat culoarea kaki pentru diferite articole de îmbrăcăminte deoarece este o culoare versatilă, cu multe nuanțe, care se poate ușor asorta fiind și lesne de întreținut. Acest fapt s-a petrecut mai ales după cel de-al doilea război mondial, când purtarea culorii kaki nu era doar o modă, ci și o modalitate de a arăta respectul și prețuirea pentru soldații eroi.

Mai trebuie să știm că, tot în mod tradițional, un luptător are cel puțin trei uniforme: una de luptă, o a doua de serviciu și o a treia de paradă. În realitate la acestea se mai pot adăuga și salopeta de lucru, mai ales pentru armele tehnice, dar și ținutele de gală numite și *marea ținută* care are diferite componente funcție de evenimentul la care militarul trebuie să participe. Oricum, descifrarea semnelor și însemnelor unei uniforme militare, ține de o anumită cultură în care tradiția are un cuvânt greu de spus și, în consecință, devine o pagină istorie care vorbește despre una din cele mai vechi instituții ale omenirii. Acoperind teritorii imense, dar și un timp ce merge până la legende sau mituri, uniforma militară aflată acum între simbol și utilitate, reprezintă un element indispensabil funcționării unei societăți, ea vorbind despre cultură, spațiu, și istorie. Polițist, medic, elev, militar, preot, ceferist, fiecare duce cu el, prin uniformă specifică, o adevărată poveste, o istorie, un cod de legi, un set de comportamente. La vederea uniformeii oamenii au așteptări predictibile, presupuneri și chiar un sentiment de siguranță absolut necesar fiecăruia dintre noi pentru a ne simți membri cu depline drepturi ai unei societăți responsabile pentru soarta tuturor.

POEME

Elena OPREA

Du-te la râu!...

Ascult un clipocit de valuri
Pe piatra dintre ape ca un sfânt,
Ce-adulmecă prin fiecare sunet
O întâmplare din tărâmul dus,
Șoptește printr-un grai de nepătruns
Legenda unor zâne, labirint de flux...
Eu văd în zare un castel de lut
Din paie și din cuget plămădit,
Vis fermecat, arcuș de psalmi,
Credința de la piatră în Isus,
Liantul dintre Soare și Apus.
Du-te la râu!...
Mireasă de liman și mântuiri,
Turn de fecioară, de iubiri sublim,
Botez de Înviere și Destin.

Unisonanță transcendențială

Nu poți să desparți
Trupul de cer,
Artistul, de chitară
Cântărețul, de cântec,
Condeiful de scrieri,
Pentru că,
Ești un întreg cu Universul,
Nu poți să desparți
Norii, de ploaie,
Durerea, de sânge
Ochii, de chip
Luna, de cer
Pământul, de Soare
Țărâmul de mare,
Nenăscutul de pântec
Pentru că,
Ești simbioza între fizic și psihic,
Parte a Universului,
De la începutul Cuvântului.

Harpa

Privesc prin harpa vremii
Într-o tavernă mică
A satului cu moară
Cu cobze și cu scripcă.
Un fluierat de mierlă
Un vin dintr-o ulcică,
O melodie veche
Din antica ursită.
Pe-un geam cu promoroacă
Mai picură în suflet
O rază de splendoare
În piept ca să renască
O grație de harpă...

Inorogul

Nu poți să-l atingi;
Îl vezi în magie
Dormind blând și pașnic
La sânul fecioarei,
Învăluind întreaga iubire
Prin cornul din frunte;
Inorogul- animal fabulos
Cu corp de cal, cu ochi serafici.
Mister al dragostei,
Mărturisire pentru puritatea fecioarei,
Străină de gânduri vulgare.
Magie ce trece prin spirit,
Creștere lentă a plantei
Din sfera cerească,
Inorogul – puritate de sânge,
Metamorfoză a dragostei
Dintr-un vis ireal.

Renunțări

Cu renunțări și cu dureri de pietre
Cu timpuri arse într-un cerc divin,
Totul se șterge ca un fulg de zare.
În marea agitată de uitare,
Nisipul de pe țărm rămâne ud.
Cuvintele-loviri de piatră,
Rostogolite peste lumi de ape
Cuvinte-lance,
Ce clatină iubirea sacră.
Nu pot să trec peste cuvinte:
Dacă le ating vibrarea mută,
Le simt în carne și în sânge,
Căderea de cuvinte-surde.

Continuități geto-dace și daco-romane din epoca post-romană până în evul mediu! Dovezi noi despre etnogeneza românilor

Ionuț ȚENE

În ultimii ani construcția accelerată de autostrăzi în Transilvania, dar și în zona montană a Carpaților Meidionali au adus surprize arheologice frumoase. Aceste descoperiri arheologice încă incipiente – acestea vor continua odată cu brăzdarea Carpaților de către noile drumuri expres – aduc descoperiri inedite, care confirmă continuitatea populației geto-dace și post-romană, a locuitorilor autohtoni, pe teritoriul fostei Dacii romane după retragerea aureliană din 275 e.n. Aceste descoperiri arheologice inedite aduc completări la așa-zisul „gol” istoriografic aparent despre civilizația materială privind continuitatea autohtonilor în Dacia post-romană până în evul mediu timpuriu, în concordanță cu timpul formării etnogenezei poporului român. Noile descoperiri arheologice despre populația autohtonă geto-dacă și daco-romană în epoca post-romană nu mai face de actualitatea titlul celebrei cărți a lui Gheorghe Brătianu din anii 1940 – „O enigmă și un miracol istoric: poporul român”. Dovezile arheologice din perioada interbelică au explodat în anii perioadei comuniste și, mai ales, acum când se fac descărcări arheologice pe autostrăzile din zona montană, locurile pastorale (mioritice), leagănul formării etnogenezei române. Cercetările arheologice sistematice de fapt completează comprehensiv intuițiile geniale dar și cercetările serioase ale lui Nicolae Densușianu, Nicolae Miulescu sau Vasile Pârvan, care susțineau o continuitate geto-dacă și daco-romană masivă după retragerea aureliană,

populație locală, care a stat la baza formării poporului român și a limbii române. Desigur în perioada comunistă cercetările unor mari istorici ca Constantin Daicoviciu, Radu Vulpe, Dumitru Protase, Nicolae Stoicescu, D. Macrea sau Dumitru Berciu au adus noi dovezi materiale și lingvistice ale continuității autohtonilor în Dacia post-romană și ale etnogenezei românești. Dar iată că noile descărcări arheologice de pe traseele montane sau transilvane ale autostrăzilor în construcție aduc dovezi materiale incontestabile ale continuității autohtonilor geto-daci și daco-romane în spațiul carpato-danubiano pontic în secolele III-IX, când se plămădește și se încheie etnogeneza românească. Aceste noi descoperiri arheologice aduc un lucru nou, deosebit și original ca interpretare istoriografică. Ele confirmă faptul că după anul 275 avem nu numai o continuitate daco-romană, a unei populații mixte formată din daci și romani, dar și continuitatea celebrilor „daci liberi” în teritoriile care au fost sau nu au fost sub controlul Daciei Romane, ce a stăpânit puțin peste o treime din fosta Dacie a lui Burebista. Interferențele geto-dace și daco-romane au continuat după retragerea romană, iar noile dovezi arheologice confirmă o continuitate neîntreruptă ca civilizație materială, din epoca fierului până târziu în evul mediu mijlociu, în care se arată clar că așezări cu artefacte ale autohtonilor, specifice de dinainte de cucerirea romană – în care se găsesc aleatoriu și elemente de civilizație materială romană – au existat până în perioada medievală. De aceea, nu aş aborda facil ca unii istorici mai tineri noile descoperiri de la Tureni, spre exemplu, unde s-a descoperit o așezare a autohtonilor geto-daci și daco-romani din secolul IV după retragerea aureliană, fapt ce atestă că aici s-a locuit în spațiul transilvan neîntrerupt, fiind leagănul etnogenezei românești.

Dar cea mai spectaculoasă descoperire arheologică s-a realizat în vara și la începutul toamnei anului 2023 pe tronsonul subcarpatic al autostrăzii de pe Valea Oltului, mai ales în Țara Loviștei, un platou motan prin care trecea vechiul drum antic și medieval dintre Muntenia și Transilvania. Actualul drum pe Valea Oltului a devenit practicabil abia în secolul XVII și sec. XVIII când s-au spart stâncile și s-a făcut traseul drumului pe care îl știm cu toții. Noile descoperiri arheologice dovedesc o continuitate materială

geto-dacă, o civilizație autohtonă continuă din epoca fierului până în evul mediu, într-o zonă în care a fost o perioadă și teritoriu ocupat al Daciei Romane. Deci autohtonii geto-daci și-au păstrat identitatea civilizațională și materială pe crestele munților până în evul mediu, contribuind astfel la etnogeneza poporului român și bineînțeles la formarea limbii române. Elementele de civilizație romană și post-romană sunt minore în locuri izolate – mioritice – fapt ce artă o continuitate a autohtonilor până în evul mediu și afirmarea românilor a popor distinct și autohton. E interesant că istoricul clujean Dumitru Protase, de care am fost apropiat, a publicat două cărți, în anii '90, intitulate „Autohtonii în Dacia” în care descria științific această continuitate geto-dacă și daco-romană împreună pe teritoriul actualului stat România și contribuția la etnogeneza poporului român. Aceste noi descoperiri de la Tureni sau mai ale de pe Valea Oltului completează ceea ce a susținut cu acribie marele istoric clujean Dumitru Protase. Arheologii și istoricii au anunțat, printr-un material video în publicația „Adevărul”, descoperirea unor „urme ale geților” – de locuire dar și de ritual, precum și centre meșteșugărești din perioada medievală, au ținut să precizeze și că siturile nu vor întârzia construcția autostrăzii, chiar dacă traseele suferă modificări din cauza condiționărilor din teren. Au recunoscut, în același timp, că acestea reprezintă: „O șansă pentru noi să cercetăm ceva ce nu a mai fost cercetat până acum în România”. Au fost identificate deocamdată opt situri arheologice, deși inițial fuseseră preconizate cinci. Dintre acestea, trei sunt deja în cercetare, la fel cum va fi și zona dintre ele: de la Cepari și Rudeni (Șuici) în județul Argeș, până la Poiana (Perișani) în județul Vâlcea, în zona viitorului tunel dublu de 1,7 kilometri, ce urmează să se construiască aici. „O zonă de locuire de la sfârșitul epocii fierului”, precum și zone meșteșugărești din secolele XVI – XVII au descoperit arheologii pe Lotul 3 Cornetu Tigveni. Ele vin în completarea „urmilor romane” identificate pe Lotul 2 al Autostrăzii Sibiu Pitești, Boița – Cornetu, tot în acest an „Situl în care ne aflăm este unul nou identificat în urma diagnosticului arheologic și o șansă pentru noi să cercetăm ceva ce nu a mai fost cercetat până acum în România. Este vorba despre o zonă de locuire de la sfârșitul epocii fierului, acea perioadă în care aici trăiau geții, acele triburi tracice foarte cunoscute care sunt menționate pentru prima dată de părintele istoriei Herodot, deci prima dată

când intrăm în istorie. Până acum nu știam decât de mormintele lor. Acum iată că avem șansa, prin această cercetare mare de suprafață, să identificăm și zonele în care aceștia locuiau sau desfășurau diferite alte activități din sfera rituală”, a explicat dr. Magdalena Ștefan, muzeograf în cadrul Muzeului Național de Istorie, despre recenta descoperire arheologică.

„Urme de locuire în Tara Loviștei datează încă din epoca primitivă prin diferite descoperiri arheologice care au avut loc (topor din epoca pietrei, obiecte de ceramica la Mlăceni), dar în urma descărcărilor arheologice care se fac pentru Autostrada Sibiu-Pitești au fost descoperite noi dovezi de locuire pe aceste meleaguri încă din timpuri străvechi. Despre așezările geto-dacice de la Cepari și Rudeni (jud. Argeș) se știa, dar în zona Poiana (Clocotici) s-a descoperit o nouă urmă de așezare getică care datează de la sfârșitul epocii fierului, precum și mici ateliere meșteșugărești din secolele XVI-XVII” – spune, pe Facebook, Costel Buican, profesor la Liceul Brezoi. Aceste mărturii entuziaste ale arheologilor și istoricilor locali completează istoriografic ceea ce marii noștri istorici au susținut pe baze științifice, dar și pe interpretarea documentelor și cu puține dovezi arheologice materiale, ceea ce, iată, că azi se confirmă plenar din punct de vedere al descoperirilor arheologice: continuitatea geto-dacă și daco-romană în perioada post-romană și contribuția simultană la formarea etnogenezei poporului român și formarea limbii române până în secolul IX, precum și continuitate unei civilizații autohtone locale din perioada dacică până în evul mediu. Se confirmă ceea ce afirmau și filosofi români Lucian Blaga sau Constantin Noica despre acel „spațiu mioritic” retras pe platourile montane. Sunt descoperiri istorice epocale pentru care statul român prin Ministerul Culturii, dar și muzeele (sau institutele de istorie) din București, Pitești, Ploiești, Râmnicu-Vâlcea, Sibiu și Cluj, trebuie să se implice coordonat în exploatarea științifică a acestor descoperiri arheologice extraordinare și originale, care confirmă continuitatea autohtonilor geto-daci și daco-romani și etnogeneza românilor.

În căutarea adevărului (95). ÎNȚELEPCIUNEA

„Înțelepciunea e numai adevăr” - (Goethe)

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Lumea este frumoasă dacă o privești așa simplu, fără să căutăm nimic, așa cum ni s-a dat ea, așa cum o știm din copilărie. Luna și stelele erau o frumusețe, o frumusețe erau munții, pădurea și râurile, capra și cărbușul, floarea și fluturile. Frumos și plăcut era să mergi prin lume, treaz și receptiv la tot ce este aproape de tine. Dacă în antichitate omul avea o gândire ancestrală asupra naturii, acum într-o societate științifică și tehnologică modernă, rareori se mai contemplează natura ca ceva divin. Numai înțelepciunea ne face să ne găsim timp mai mult, pentru natură, să o admirăm și să o respectăm. Încă de pe atunci, marii gânditori ai lumii au considerat că înțelepciunea este cea mai aleasă comoară a omului. Ea strălucește și nu se stinge niciodată. Îi caută pe cei care sunt demni de ea și îi călăuzește spre bucuria nemuririi.

După cum spunea Seneca „Înțelepciunea nici nu se împrumută, nici nu se cumpără și dacă ar fi de vânzare n-ar găsi cumpărători. Nebunia, în schimb se cumpără zilnic”. Numeroși alți gânditori au încercat să definească această noțiune a eticii într-un mod sintetic. Diderot spune că „Înțelepciunea nu este altceva decât știința fericirii” iar Einstein arată că ea „nu este produsul școlarizării, ci al încercării de o viață pentru a căpăta experiență”. Este modul trudei și al durerii.

Cei mai mulți gânditori au ajuns la concluzia că este o categorie a eticii și are două componente: „înțelepciunea ca dar dumnezeiesc” și „înțelepciunea ca experiență de viață”. Cea dintâi, cu adevărat superioară, este bogăția întregii noastre ființe, deoarece, aceasta se dăruiește fără nici o plată și fără vreun efort pe care omul să nu-l poată face. Acest dar este rezultatul căutării, al cuceririi și al rugăciunilor îndreptate cu dragoste sinceră spre Dumnezeu. Înțelepciunea nu este dată oricui, ci numai celor ce vor s-o găsească sau vor s-o primească. Pe creștini îi face să se poarte corect între ei și cu oamenii ca să-l ducă la slăvirea lui Dumnezeu: „Tatăl să vă dea duh de înțelepciune” (Efes, 1,17). Ea este venită de sus și este „curată, pașnică, îngăduitoare și nefățarnică” (Iacov, 3, 17), înțelepciune care au avut-o dinainte, apostolii, simplii pescari și necărturari care au umplut de uimire lumea.

Un om înțelept este acela care are capacitatea de a pătrunde esența legilor fundamentale ale naturii și ale societății, este persoana care judecă drept, e ager la minte, pătrunzător. Înțelepciunea se deosebește de

intelență prin aceea că, cea dintâi este o calitate dobândită pe parcursul vieții, pe când a doua este înnăscută. Inteligența poate fi pusă și în slujba răului, ceea ce nu se întâmplă în cazul înțelepciunii. Înțelepciunea ca experiență de viață are o sferă largă de cuprindere în viața noastră de toate zilele. Se zice că oamenii bătrâni au această calitate dobândită dintr-o experiență acumulată de-a lungul anilor. De aceea, a rămas valabilă expresia: „cine n-are bătrâni să și-l cumpere”. În istorie este amintit „sfatul bătrânilor” care avea un rol deosebit de important în viața comunității pentru luarea unor decizii. Adesea spunem despre unul sau altul: „este un om înțelept”.

A nu se confunda înțelepciunea cu cunoașterea. Cunoștințele pot fi împărtășite altora, însă înțelepciunea nu. Ea poate fi descoperită, poate fi trăită, te poți lăsa purtat de ea. Poți să săvârșești minuni cu ajutorul ei, dar nu poți să o spui nici să o propovăduiești.

Beneficiarii înțelepciunii erau socotiți cei din mediile aristocrate, ale clasei conducătoare, respective oamenii de curte, miniștrii, consilierii regali și nu în ultimul rând moștenitorii sau succesorii la tron. Această mentalitate se păstrează și în zilele noastre pentru care este valabilă expresia: „A ajuns om mare pentru înțelepciunea sa”. Se întâmplă însă ca acolo sus (în Parlament de exemplu), să ajungă oameni care nu fac dovada unei asemenea virtuți. În zilele noastre ajung acolo numai datorită manipulării maselor de oameni, care în general nu prea au o cultură în alegerea înțelepților. Acești „cocoțați” în vârful națiunilor nu prezintă nici o fărâmă de înțelepciune, nici măcar pe etică. Am auzit vorbindu-se despre înțelepciune și în domeniul politicii noastre românești: domnii președinți recomandă liderilor din partidul său să trateze lucrurile cu înțelepciune, iar premierii se adresează națiunii, la început de an, cu aceste cuvinte: „Le mulțumesc românilor pentru răbdarea și înțelepciunea de care au dat dovadă”. Pare ridicol, dar ce să facem, doar atâta înțelepciune au cerut de la Dumnezeu și atâta le-a dat. A sosit timpul ca oamenii să pună înțelepți în fruntea lor care să asigure un viitor acestei nații.

Între scrierile cu valoare religios-morală, un loc aparte îl ocupă „Cartea Proverbelor” a căruia cu cuvânt cheie este „Înțelepciunea” sau „abilitatea de-a trăi viața cu chibzuință și pricepere”. Proverbele oferă îndrumările detaliate ale unui Dumnezeu prin care cei ce-l aparțin să știe să înfrunte ce succes problemele practice de zi cu zi ale vieții, cum să te înțelegi cu părinții, copiii, cu semenii, cum să respecti autoritățile, precum și alte aspecte din viață. Se spune că înțelepciunea este dumnezeiască, este sursa vieții.

Ea s-a întrupat în Hristos în care sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale științei.

POEME

Ion Iancu VALE

CĂLDICEL

Vai lui, nefericitul,
el, cel de altădată
iute ca păstrăvul
din apele muntelui
și arzător
ca lava vulcanului,
este acum moale
și căldicel.
Într-o lume tristă,
în care Dumnezeu
și iubirea
au devenit marfă ieftină
de tarabă,
iar omenia o ilegalitate,
obligat la compromisuri
meschine și armistiții
fără onoare
este acum moale și căldicel.
Vai lui nefericitul
și cât era de fierbinte,
cât era de iute...

URCAREA PE MUNTE

Șamanii veacului de pe urmă
își latră radioactivele vrăji
supărând timpanul firii
precum apa rămasă în ureche.
Se lăbărțează ura
pe altarul rațiunii
și sună asurzitor tam-tamul
unui dans bolnav și illogic.
Ca un ombilic netăiat
atârnă neînțelegerea
pe cheutoarea gândului
și viermi corodați ai istoriei
rod temelia vremurilor.
Peste tot bogații
înșiruiți ca în Parabola Orbilor
ignoră cu înconștiență viața
dar mai ales moartea.

Țipă pădurile și apele și pietrele
ca niște copii loviți fără noimă
căci nu mai poate nimeni
uni cu trăinicie
mâinile lunecoase ale oamenilor
și nimeni nu mai vine să
urce pe munte

NIMENI

Motto:

„Și am văzut pe cei șapte îngeri care
stăteau înaintea lui Dumnezeu și li
s-a dat lor șapte trâmbițe...”
(Apocalipsa 8,2)

„ahoo... să vină cineva...”
strigătul s-a rupt de undeva
din neant,
s-a zbatut între pereți enormi
opaci, reci și triști
a unui spațiu răvășit și brutalizat
s-a răsucit, s-a înălțat, s-a extins
și epuizat a murit
Nimeni...
doar copaci de cenușă și zgură
hrăniți și crescuți în căldură
cu rădăcini dezgolate, contorsionate
cu ramuri sticloase, aiurea dispuse
și încărcate cu trupuri umane
întregi sau diparate
de oameni maturi
sau de prunci nou născuți
îmbrăcați, dezbrăcați sau desculți
Nimeni...
întindere uniformă, diformă
lumină difuză și o liniște care sună
și un cer leșios ce se scurge
și o mână de copil care strânge
o filă de caiet, pe ea desenat
un soare mânjit cu sânge-nchegat
Nimeni...

CULEGĂTORII CELEȘTI

Se făcea, în visul ei,
că îi eram alături
și că împreună cu alți oameni
mii și mii, și mii... de oameni,
levitam printre aștri, culegând,
în coșulețe rotunde de răchită
pulbere stelară,
pentru a fi dusă pe Pământ
și transformată
în cărămizi strălucitoare,
asemenea unor lingouri de aur.
Oamenii, tăcuți și preocupați
roboteau, de zor, fără odihnă,
printre stelele de foc,
deoarece trebuiau înălțate,
de grabă, noi bisericii
căci cele durate până atunci
se năruiseră ca într-un funest joc
de popice.

*

Este dimineață, ea este obosită,
fără vlagă și transfigurată
iar eu, doar Poetul, o ascult cu atenție
și îi așez visul celest, în literă.

*

La televizor se comentează, iar și iar,
ultimele atacuri ucigașe
ce tot bântuie de o vreme
bătrâna, tristă, și răvășita Europă...

Din ciclul „Onirice” 2017

EVL DIN OGLINDA IDENTITĂȚII - CVGETĂRI DESPRE VIAȚĂ

Anișoara Laura MUSTEȚIU

*Sunt doar un emigrant pierdut,
într-o lume plină de mistere,/ un
emigrant ce s-a luptat, pentru noroc, din răsputare./
Sunt un copac dezrădăcinat, cu limba uscată de
cuvinte,*

*necunoscute de inimă, fascinat, de un destin, de
legămintele./ Absorbind lacrimi din soare, îmi încălzesc
sufletul hoinar,/ și plin de doruri și candoare, sunt
amăgit de-un drum imaginar./ Și codrii s-au înstrăinat
de mine, mă simt precum un pui de urs domesticit, și
calc prin cioburile vremilor străine, prin nepăsarea
oamenilor care m-au rănit./*

*Mă uit acum pe cerul purpuriu, ce poartă atâtea
suflete creștine, / suflete frumoase ce lin s-au înălțat,
în singurătate, spre căi senine./ Sunt printre străini
pierdut, uitat, de țară și datini dezrădăcinat,/ sunt un
străin printre străini, sunt totuși cel ce nu v-a uitat./*

*Sunt doar un emigrant pierdut, într-o lume plină de
mistere,/ un emigrant ce s-a luptat, pentru noroc, din
răsputare.*

(Doar un emigrant, Anișoara Laura Mustețiu)

* Cerul era galben, roșiatic. Doar câteva pete de
senin pluteau, se răsfirau în spatele orizontului,
pentru a se spulbera în negura serii. Soarele își
continua cursa în oceanul nesfârșit al universului.
Dar de pe pământ, apusul lui părea o cădere în
adâncimile Terrei. Un Audi galben gonia pe
autostrada Germaniei și se apropia de Mannheim.
Tânărul de la volan, un prieten din Timișoara, încerca
să mă încurajeze. „Hai, să vezi că o să fie bine! Într-o
oră ajungem!” Deși oboseala îl copleșise, instinctele
îi luptau să rămână treaz și vigilent. Pe obraji îmi
curgeau lacrimi fierbinți. Aveam febră, mă durea o
măsea, dar știam că trebuie să rabd. Nu-mi

permiteam o consultație la doctor. Ca să nu-mi fac
simțită durerea, strângeam geanta în brațe. Acolo era
toată averea mea: două pulovere, un tricou alb, o
geacă de iarnă, o pereche de cizme și o pereche de
blugi. Dar la 19 ani era normal să nu ai nimic. Însă,
nu mă simțeam săracă. Mă simțeam chiar bogată.
Căci aveam în fața mea o viață plină cu vise și
speranțe. Purtam în mine valori pe care nimeni nu le
vedea: mândria și hărnicia învățate de la bunici,
știința dobândită de la cele mai prestigioase școli din
Timișoara, C.D. Loga și Filologie-Istorie, și iubirea
pentru cărți și cultură, însușită în puținii ani de viață
trăiți cu tatăl meu.

* La vârsta de 18 ani trecusem deja prin șuierul
gloanțelor din timpul revoluției din decembrie 1989
și, după acea experiență, credeam că nimic nu mă
mai poate speria. Dar m-am înșelat! Încercările sunt
fragmente indispensabile din viață ce apar de-a
lungul existenței noastre în felurite înfățișări. Au
menirea lor proprie. Părăsind Timișoara însemna
pentru mine atunci, în anul 1990, o nouă șansă. Mă
agățasem de ea cu disperare, ca și de o scândură de
lemn de care mă țineam, pierdută în valurile
oceanului. Căci în orașul în care mă născusem, trăind
de la o vârstă fragedă lipsită de protecția și căldura
părinților, viața mea devenise o luptă cu tot felul de
neajunsuri și pericole.

* Orașul meu natal, Timișoara, îmi apare și astăzi
ca o fata Morgana, frumoasă și vicleană. Zăresc în ea
trăiri îmbalsamate cu bucurii. Și rănilor sunt acolo,
umede, îmbibate cu suferințe ascunse. Din acele
timpuri, am luat cu mine lacrimi amare, lacrimi care
îmi rămân ascunse în vene, în trăiri, sub zâmbetul
cald, sub chipul meu sculptat de genele părinților și
de natură.

* Cu mulți ani mai târziu, după ce emigrasem în
Germania, m-am întâlnit în Heidelberg cu o fostă
colegă de liceu, care mi-a mărturisit într-un
moment...

- Anca, știi că întotdeauna te-am admirat?

- De ce?, am întrebat-o surprinsă.

- Pentru că întotdeauna ai știut să ne dăruiești
bucurie, cu toate că erai împovărată cu greutate.

Am rămas tăcută. De unde știa? Nu m-am plâns
niciodată nimănui. De fapt, de ce să mă plâng? Nu
știam că există o viață fără greutate.

*Ființa umană este adeseori judecată, sau
admirată, după identitatea și reputația națiunii din
care provine. Această privire încă predomină lumea.
În jurul anilor 1990-1995 Europa era bântuită de o
nouă fantasmă. O fantasmă plăsmuită din vești de
senzație despre România, promovată de ziarele
occidentale, și confirmată de faptele necinstite ale

unor grupuri marginale de români sau romi. Era o imagine grea, care umbrea identitatea fiecărui român. În rest, în acele timpuri nu se știa nimic despre valorile, frumusețile și cultura unei țări care, patru decenii, a fost încâtușată de comunism și izolată de lume.

* Îmi amintesc de nopțile din acei ani, când lucram în Mannheim într-un restaurant grecesc. Spălam vasele în bucătărie și curățam restaurantul după ce plecau clienții. Îmi amintesc de chipul meu brăzdat de oboseala nesfârșitelor ore de muncă, când tremuram zi și noapte pentru acte și imploram cerul și pământul pentru o viză, neștiind ce îmi va oferi ziua de mâine.

* Dar viața a fost generoasă și, după câțiva ani, am fost acceptată legal în acea țară. Din acel moment totul s-a schimbat, iar eu mi-am dorit să mă înalț, asemenea păsărilor ce se leapădă de întuneric și se îndreaptă spre lumină. Primii zece ani în străinătate mi-au dăruit un teren presărat cu obstacole. Asemenea unui hipodrom de cai de cursă, am alergat în propriul joc de noroc. Mi-am recunoscut șansa. Nu am trăit doar ca un trecător, care a venit să profite de oportunitățile unei țări străine. I-am învățat limba, cultura, tradițiile. I-am înțeles bucuriile și necazurile, puterile și slăbiciunile. I-am acordat atenție și prețuire. Doar în acest fel, mi-am putut câștiga respectul celor din jur și propria dezvoltare. Straniu, printre străini am găsit ocrotirea și ajutorul pe care nu le-am avut acasă.

* Fructele studiilor economice s-au concretizat în 1995. Un nou drum de viață mi s-a deschis printr-un loc de muncă decent, în Sales/Marketing la o companie chimică, o companie internațională de succes care mi-a fost pe timp de nouăsprezece ani un tărâm de protecție și dezvoltare. Nu am pierdut nicio clipă fără sens. Ceea ce am semănat a dat întotdeauna roade.

* În timpul meu liber îmi plăcea să fac sport, să-mi explorez puterile și, prin ele, să-mi vindec rănila trecutului. În copilărie visam să am o bicicletă. Visul s-a împlinit mai târziu și răbdarea mi-a fost răsplătită. După câțiva ani de ciclism, pe care îl practicam cu aviditate, pe 16 martie 2001 am câștigat, împreună cu un grup de sportivi de performanță, un maraton de 24 de ore în Indoor cycling. Maratonul nostru a fost recunoscut ca record mondial în Guinness Book of Records. Pe 17 martie 2001 orașul Speyer, ziarele, posturile de radio și televiziune, primarul orașului și localnicii ne-au sărbătorit cu mândrie. Iar eu m-am simțit puternică. Ceasul de pe bicicleta mea înregistrase 874 de km făcuți în 24 de ore. Cred că a fost cea mai fericită zi

din viața mea!

* Astăzi, când privesc acele vremuri, îmi dau seama că prin tot ceea ce făceam, cred că încercam nu numai să-mi cunosc puterile, dar și să alung acea imagine „de emigrant,” asociată cu umilință și inferioritate, ce-mi umbrea făptura.

* În timp, m-am lepădat de haina ponosită de emigrant și m-am înveșmântat cu hainele unui om care trăiește pe acest pământ. Locul de naștere și mediul în care am crescut oglindesc un aspect din ceea ce sunt eu. Însă, experiențele vieții, mai mult sau mai puțin alese, mi-au sculptat propriului interior. În explorarea identității, cred că cele mai verosimile răspunsuri se găsesc în faptele noastre, în comportamentul față de ceilalți.

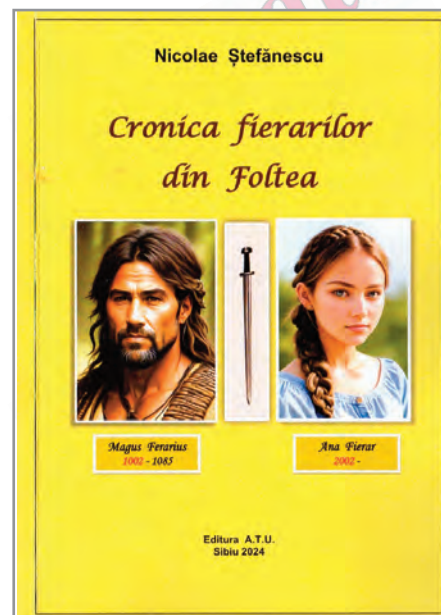
* Timpul meu liber, l-am folosit ca un teren magic, în care am dat glas și viață pasiunilor ce-mi bânuiau din copilărie interiorul. Dorul de frumusețea și magia literaturii m-a împins în anul 2008 să-mi hrănesc spiritul pentru câțiva ani în studii de jurnalism și literatură germană.

* Trăind în societăți cu influențe puternice asupra ființei umane, ceea ce selectăm și ne însușim ca valori etice sau culturale, cum ne dezvoltăm relațiile cu oamenii, ceea ce acceptăm sau respingem, formează și ne oglindesc identitatea personală. Dar în acele timpuri reflectam mai puțin asupra identității. Reacionam instinctiv, din acel eu dornic de tot ce e bun și folositor.

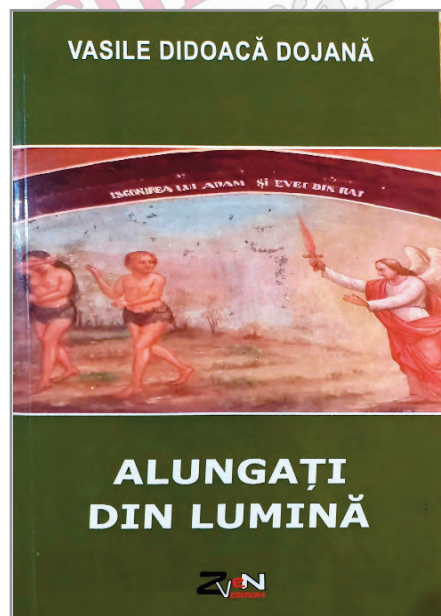
* Când m-am decis în anul 2014 să plec definitiv în Australia, privind în urmă, mi-am simțit atât propriile fapte cât și vorbele calde ale celor din jur asemenea unui balsam vindecător. În cei douăzeci și patru de ani trăiți în Germania m-am îmbogățit spiritual, cultural, am adoptat noi idei și reguli de viață. Am absorbit tot ce a fost mai bun din societatea și cultura germană. Respect, disciplină, acuratețe, aspirație la o viață de calitate. S-ar putea spune că mi-am format o gândire și un comportament influențat de comunitatea în care am trăit. Deși structura mea interioară a rămas aceeași, emoțională, vibrantă, mi-am dezvoltat gândirea și comportamentul în societatea germană. Trăind pe timp îndelungat într-o țară străină, simt și astăzi că identitatea mea originară nu s-a diminuat ci s-a diversificat.

* În trecut, legătura cu țara am simțit-o prin glasul dulce al mamei. Dar într-o zi glasul ei s-a stins. De atunci, s-a născut un nou dor, și o nouă suferință. Țară și mamă, sunt două cuvinte strâns legate una de alta.

Va urma

Cărți din biblioteca revistei Climare literare

Cogito

„O poezie bună te face să visezi, iar o proză bună nu te lasă să dormi” - IIV

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

www.zen.ro | www.zen@gmail.com | tel: 0243 402 532 | mobil: 0765 464 304